

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona
Egy hónap 3 k. 40 f.

HIRDETESEK:

4-szörös petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitászor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyenlő
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 102.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, március 14.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: A mellőzött ezer.
- Benedek János napja.
- A bűnös gyermekekért.
- Andrássy a katonákért.
- Egy automobil dráma.
- A nap furcsaságai.
- Hollaky Imrét elitették.
- A beteg község.
- Amiről beszélnek.
- Dráma egy váltó miatt.
- Első magyar témagyár.
- A bíról kinevezések.
- Tárca: Zsuron. Irta: Bartáné Szucsich Mariska.

A mellőzött ezer.

Arad, március 13.

Ezerkétszáz bíró és ügyész előléptetését közli a hivatalos lap mai száma. A bírói és ügyészi szervezet módosításáról szóló törvény végrehajtása ez, eredménye pedig annak az erőteljes, bár nem sok zajjal járó mozgalomnak, amelyet a bírák előbb az állami tisztviselők szervezkedésének keretein belül, később pedig önállóan megindítottak. Amióta a bíróságok és ügyészségek szervezetét megalkották, tehát 1872. óta csak elenyésző módon javítottak a bírák anyagi helyzetén. Csak most emelték a magyar elsőfolyamodású bírák és ügyészek fizetését a közép-európai igazságszolgáltatás nivójára, — bár a mai, fölemelt fizetés is alatta áll az osztrák bírák illetményeinek, nem is említve az angol bíráknak előttünk mese-számba menő, abszolút anyagi függetlenséget jelentő díjazását.

Mielőtt azonban a közirigylés rávetné sárga sugarait a szerencsés bírákra, jó

lesz mindjárt most rávilágítani a fizetés-rendezés súlyos, jelentős hibáira. A fizetés-rendezés ötletszerű, minden rendszer nélkül való, kapkodó munka. Miután Polónyi Géza kijelentései az igazságügyi kormányt költötték arra nézve, hogy az elsőfolyamodású bírák anyagi helyzetén javítson, de meg a bírák mozgalmait elől végre kitérni nem lehetett, — hát sebtében megcsinálták a törvényt, hogy ennyi meg ennyi bíró és ügyész lépjen elő a hetedik, ennyi a nyolcadik fizetési osztályba. De hogy mért és hogy igazságos, méltányos ez, s ki fogja-e elégiteni a bírói kart, azzal egyáltalán nem vetettek számot. Meglátszik, hogy akinek e törvény megalkotásában legtöbb része van, talán a helyzethez és a számokhoz alkalmazkodni tudó kodifikátor, de semmi-estetse ismerheti alaposan az elsőfolyamodású bírák helyzetét. Az adatok hamar megerősítik ezt az állítást.

Az új törvény révén a bírák és ügyészek közül előléptek: a hetedik fizetési osztályból a hatodikba négyen; nem lépett elő a hetedik fizetési osztálynak négyszázötven bírójára és ügyésze. A nyolcadik osztály nyolcszáz bírójára közül előlépett 567, nem lépett elő mintegy kétszázharminc; a kilencedik rangosztályból a nyolcadikba előlépett 689; nem lépett elő háromszáznyolcvan albiró és alügyész. A három fokozatban tehát nem lépett elő, s az új törvény révén semminő előnyt nem kapott mintegy ezeregyszáz bíró és ügyész, albiró és alkügyész. Tehát majdnem ugyanannyian, mint amennyien előléptek. Vajjon lehet-e rendszeres, általános fizetés-rendezésnek nevezni az olyant, amely az érdekelték felét

egyszerűen kihagyja, mellőzi? Vajjon azt az egy millió 200,000 koronát, amelyet a bírák, ügyészek és jegyzők fizetés-rendezésére a költségvetésbe iktattak, (ha már e szerény összegnek fölemeléséről semmiképp se lehetett volna szó) nem lehetett volna okosabb, igazságosabb, egyenletesebb fizetés-rendezésre fölhasználni?

A rendszertelen fizetés-rendezéssel a legnagyobb sérelem nem azt a háromszáznyolcvan albirót és alügyészt érte, a kik megmaradtak a mai alacsony fizetésben, mert ezeket kárpótolja a közeli előléptetés reménye, de súlyos méltánytalanság esett azon négyszázötven bírón, akik a hetedik és azon kétszázharminc bírón, akik a nyolcadik osztályban maradtak, minden nemű fizetésjavítás nélkül. Ezek mind idősebb, hosszabb időn át működő bírók és alügyészek: a megdrágult élet rájuk ép úgy nehezedik, mint a többire, az ő anyagi függetlenségük ép úgy érdeke a jogszolgáltatásnak, mint a többieké; miért kell nekik szomorkodniok, a mikor a világ azt hiszi, hogy az egész bírói kar ujjong az örömben?

Az állami garaszkodásnak megnyilatkozása az is, hogy noha a fizetés-rendezésnek egy évre eső egész összege föl van véve a költségvetésbe, kihasználják azt a véletlent, hogy a javaslat csak most került szentesítés alá s az előléptetett bíráktól elcsip három havi fizetést és egy negyed évi lakbért, miután a fizetés-rendezés csak április elsejétől számítódik.

Félmunka, még pedig mielőbbi kiegészítésre váró félmunka ez a rég várt bírói fizetés-rendezés. Arra való csak, hogy a közvélemény előtt tetszelegjenek, a bi-

Zsuron.

Irta: Bartáné Szucsich Mariska.

— Hiszen maga be van csipve Ország.
— Igen; — mondta őszintén a fiatal ember.

Vékony volt és nyurga, azt mondták rá, hogy nagyon előkelő.

Víg volt, aranyos kedélyű Bohókás. mozdulatokkal, víg ugrándozásokkal, melyek nagyon jól álltak neki, mulattatta a társaságot. Nélküle nem mulott el estély, vagy uzsonna.

— És mindig kacagatóan sokat evett is. Senki sem vette komolyan.

A leány, aki megszólította, komoly volt, érdekes, barna.

Arcának minden egyes vonala, külön külön szép volt, összevéve pedig csak érdekes.

Zavarba ejtő fekete szemek voltak. Ha férfire ránézett, az azt gondolta magában:

— És a leány akarna engem.

Vagy azt:

— Miert néz rám úgy, tán valami furcsa van rajtam?

Pedig csak vizsgálta az arc vibráló mozdulatait, a beszédet, a szemeket beszéd közben és véleményt alkotott magának az illető fölől.

Epen ezért a nézéséért udvaroltak neki, a kisse valamire való, mert könnyen megismerhetőnek gondolták.

As ostoba férfiak kerültek. Azt mondták rá, hogy frivol és kikapós menyecske lesz belőle. Beszédbe sem ereszkedtek vele, mert ez a leány, korához képest gyermekesen őszinte volt, nagyon okos, rafináltan gúnyolódó; az ostoba férfi a második szónál megakadt, nem tudott tovább beszélni vele.

Egymás mellett ültek, Ország és Mariska.

— Részeg vagyok; mondta a férfi, de nem baj, ilyenkor felejt az ember.

— És megfélemedezik magáról.

— Tudtommal eddig nem...

— Egy csomó szaloncukrot emelt el, láttam, hogy a zsebébe tömte. A szeretőjének lopta?

Ország arcát előntötte a vér, hebegni kezdett, aztán zavarodottan nézett maga elé.

— Kegyetlenül őszinte maga.

— Nem a szeretőmnék, három kicsi testvéremnek loptam. Én tartom el őket ötven forintból. Nekik jut vacsora, nekem nem. Ma vereshagymát ettem ebédre. Vacsorám akkor van, ha meg vagyok valahova hívva. És én iszonyuan becsületes vagyok. Nem akarok ingyen vacsorát, hát mókázom. A kicsik bógtek, hogy eljöttem. Cukrot ígértem nekik. Ha nem vinnék, máskor még jobban bógnének. Most már érti?

— Én nem tudtam, hogy maga árva fia?

— Nem vagyok árva. Az apám lopott. De nem azért, mert mi bógtunk, hanem mert a szeretője kacagott neki.

Szép fehér kezei voltak a szeretőjének, azokra illettek a drága gyűrűk... Aztán megszökött.

— Hát az anyja?

Az anyám szegény, de uri lány volt. Nem tudna most kanavaszba öltözni. Könnyelmű is és ez a szerencséje. Most mosogathatna... De hát ő könnyelmű, most Pesten van, és neki is szép, fehér kezei vannak, illik rájuk a drága gyűrű...

— Szép az anyja?

— Nagyon. Finoman szép, de nem okos. És ez is a szerencséje.

— És küld maguknak pénzt?

— Küld, amikor nyer a lóversenyen. Ellának ruhát is küld, szépeket, csudaszépeket. De én nem akarom, hogy hordja, megszokná és neki is fehérek és szépek a kezei...

— Szegények! Én tudtam, hogy magának nem ez a természete, amit itt bemutat, tudtam, hogy valami gondja van. Mikor a Goldstein Számít adta, könnyezett a szeme.

— Igen. Ellának fájt a torka, egy citrom kellett volna, de nem volt pénzem. Gondoltam, — mint maga mondja — ellopok egyet. Kérem a kenyhában, ahol maszkiroztam magam, láttam, hogy rammal adják föl a teát. Olyan dühös voltam, hogy miért nem adják citrommal, hogy majdnem sírtam.

— És szeretnék a maga felesége lenni, mondta a leány.

rák fizetésrendezésének megoldását érdemül hirdethessék, pedig ahol az érdekeltek fele kielégítetlen marad, ott nincs jogcim erre az érdemre. A mialatt a kormány ezt az érdemet a mellére tűzi, ezer bíró szomorúan várhatja a kárpótlást abban, hogy az új polgári perrendtartás életbeléptetésével a bírák „magyaros jellegű” ételkezési öltözetet fognak kapni.

Judex.

Benedek János napja.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Budapest, március 13.

Bénító közönyösség mellett folyik a vita. Ma az ülés megnyitására a koalíció tagjai közül egyetlen ember sem volt a Házban. Csak az obstruáló tábor gunyasztott a padok közt. Ma már a karzatok is üresek. A parlament megint kezd kimenni a divatból.

Holló Lajos beszéde lett volna a mai ülés eseménye. Az volt a terv, hogy ma *Wekerlének* alkalmat ad ahhoz, hogy a katonai kérdésekben nyilatkozzék. A miniszterelnök tegnapi látogatása a függetlenségi pártkörben változtatott azonban a dolgon:

— Ujból csak azt jelenthetem ki, — mondta — hogy a tisztai fizetések fölemelése, sőt a májusi delegáció sem fűt: accompli. De ennek ellenkezőjét sem jelenthetem ki. Bizsátok csak ránk a dolgot.

Holló azután külön is tárgyalt *Wekerlével* s ennek a purparlénak a következtetése, hogy ma nem szólal föl, ha csak a déli órákban valamiképp megint új fordulatot nem ad a kérdésnek.

Igy *Benedek Jánosra* vár a feladat, hogy az obstruális tábor számára kiverekedjen néhány órá. Igen elnésen és könyvedén bírja a szóháborút.

— Ha össze nem esem — mondta — déli után két óráig beszélek.

Ez a márciusi hangulat a képviselőházban. A folyosó unatkozik s ilyenkor heverő kérdések is előkerülnek. Valakinek ma eszébe jutott, hogy mi van az államtitkárok titkos tanácsosságával? Egyszerre kaptak a dolgon és megindultak a kombinációk. Akadt

mindjárt beavatott ember is, aki ezt mondta el:

— Az egyik államtitkár kinevezése nehézségein mulik az egész dolog. Mikor az aktákat felterjesztették a kabinetirodába, megakadtak az egyiknél. Sűrű telefonváltások következtek Bécsből, azután elmaradt az egész ügy. Azt hiszem, sokáig nem is lesz aktuális. Vagy egyáltalán nem.

A kérdést szóba hozták az egyik miniszter előtt is. Ez elmosolyodott:

— Egyéb bajotok nincs? — kérdezte.

De azért még mindig nem tudni, mi is van a titkos tanácsosságokkal?

Távirati értesüléseink:

Az ülésen *Iusth Gyula* elnökölt. A kérvényi bizottság és az állandó igazolási bizottság előadójának jelentése után áttértek a napirendre, a házszabályrevíziós indítványra.

Benedek János: Csodálkozik azon, hogy a kormány minden fogadkozás, tagadás dacára is előadott a házszabályrevízióval. Sajnálja, hogy a békés parlamenti rendet most szántszándékkal a fejetejére állítják. Ő volt az, aki Tisza házszabályrevíziós indítványával szemben egyszer délután négy órától este kilencig beszélt az obstrukció jogosultságáról. Ha a házszabályrevíziót Tisza idejében visszautasította, vissza kell utasítania ezt a kísérletet is, tekintet nélkül arra, kik ülnek a kormányon, mert a jog az írott törvény és nem a személyek a garanciája. A házszabályrevíziót csakis pártközi megegyezős útján szabad megoldani. Vissza néz az obstrukciók és a házszabályrevíziós kísérletek múltjára és hosszasan foglalkozik azoknak az okoknak vizsgálásával, melyek a házszabályrevíziót egyáltalán megengedhetőnek mutatják. Bizonyos, hogy a házszabályoknak vannak hibái. A költségveték elhúzódsátnak rendszeren az indemnitivel való kormányzás kényszerűsége a következtetése. Ez pedig mindig veszedelmes és az alkotmányba ütköző dolog.

Foglalkozik azokkal a megjegyzésekkel, hogy az angol parlamentben szigorubbak a házszabályok. Ez eszébe juttatja *Eitner Zsigmond* közbeszólását, melyet akkor tett, mikor a Tisza-revizió idején is angol példára hivatkoztak.

— Az angolnak nincs osztrákja! — mondta ekkor *Eitner*.

Igazsá is volt.

Egy hang: De horvátja sincs!

Benedek János: Erre felelek majd! *Andrássy Gyula* gróf, aki akkor Tisza István gróf könyökére mögül nézte a világot (Derűtség), egészen másképp gondolkodott és beszélt.

Molnár Jenő: Bizony Ákos is! De akkor Miskoic nem volt törvényhatóság.

— Nem tudok én egy feleséget is eltartani. Isten ments, nem házasodom.

— Milyen szépen kikosaraz. De azért elvenne, ha akarnám.

— El. Igaza van, ha sokáig rám nézne, muszáj volna elvenni magát, mert maga nem lenne a kedvesem. Elvinném magát, de lehet, hogy másnap főbe lőném magam.

— Miért?

— Mert eszembe jutna, hogy milyen boldog tettem. Mondom, nem bírnám eltartani.

— És ha azt mondanám, hogy a kedvesem leszek?

A férfi ránézett a leányra. Nézte annak arányos, magas termetét.

A leány a szemébe nézett, mélyen, szűtösen.

— Alávaló gazember lennék, ha elfogadnám. Kikosarazom. Ugy-e számár vagyok? De maga nem szeretőnek való, maga nagyon okos. Magának okos, nagyon okos ember kell, mert másként...

— Azt akarja mondanl, hogy fehérék a kezem?

— Igen, fehérék a kezét, de arra sohasem kerül egy gyűrű, amivel szerelmet fizetnek mag.

— Hát akkor mi az a másként?

— Másként elhagyná az urát és szeretője lenne valakinek, akit aztán eszeletiporná.

— Jól ismer; — mondta a leány.

Hallgattak. A leány a férfire nézett, hosszasan és kutatóan.

— Maga nem is volna nekem való, csak szomorú viszonyai hatottak meg nagyon. Most, hogy így nézem, rettentően ostoba maga.

— Miért?

— Azért, hogy így komédiásk mások előtt, hogy vacsorája legyen. Miért nem adja el azokat a ruhákat, amiket az anyja küld?

— Miért? Mert a becsületéből nyírálta le.

— De azért neki van vacsorája, magának pedig nincs és azért éppen úgy nem törődnek magával, mint én velem.

— Különös okoskodás, de nem bírom bevenni.

— Nem volna kár magáért ha elpusztulna. Éhezni hagy három növendék gyermeket, éhezni hagyja, nem iskoláztatja őket, pedig az anyja úgy is az marad, ami, ha eladja a ruhákat, ha nem.

— Igaza van, de én ezt nem bírom, éppen úgy nem bírom mint maga, aki nem merne innét, ahol sok van, egy marék cukrot ellopni.

— Ha kényszerítve volnék rá, igen.

— Hát lopjon el. Nézte, úgy örülne a nővérkém, ha valaki küldene neki valamit.

Nagy György: Ugy van! Zuzzad, törjed csak őket, János! (Nagy derűtség.)

Benedek János: *Markos Gyula* is másféle versekert írt. (Derűtség.)

Markos Gyula: *Mezőfi Vilmos* és *Sekszpir Zoltán* babéralt nem ábitozom!

Bozék Árpád: Ne is! Maradj csak te a *Herkó Páter*! (Derűtség.)

Benedek János: Az általános választól jogról szól. Ő szerény ember s fentartja magának a jogot, hogy tévedhessen, (Derűtség) de fél attól, hogy az a reform nem a demokrácia elvét akarja megvalósítani. Terjesszék be minél előbb a javaslatot.

Mezőfi Vilmos: Ha becsületes lesz a reform, miért titkolják?

Benedek János: Az általános alapelveket sem ismerjük. Nem lehet a nemzetet átzökkeníteni egyik álláspontból a másikba. Elő kell erre készíteni. Csak azt tudjuk, mi nem lesz a javaslatban. Így nem lesz a reform általános, például a nőket is kizárják abból. Pedig a nők hivatottak arra, hogy résztvegyenek a nemzet közéleti irányításában.

Mezőfi Vilmos: Katonákat szűlni jó, ugye? (Viharos derűtség.)

Benedek János: A többség nem viseli szívén az általános választól jog megvalósítását.

Elnök az ülést felfüggeszti.

Benedek János: Még nem fejeztem be egészen, még van mondanivalóm.

Elnök: Bocsanat, a képviselő ur leült és az ülés fel van függesztve. Tovább nem beszélhet.

Szünet után

Hodza Milán tót nemzetiségi szóval fel. Részletesen kifejti azokat az okokat, amelyek miatt ellensége a házszabályrevízióknak. A kormány politikája homokra épített vár és a bálványok alkonyát nem lehet házszabályrevíziókkal feltaroztatni. Végül határozati javaslatot nyújt be, hogy függeszse fel a Ház a *Nagy Emil* fele indítvány tárgyalását mindaddig, míg az általános választól jogról szóló törvényjavaslatot le nem tárgyalják.

Ezután az ülés véget ért.

A horvát helyzet. *Zágrábból* jelentik: A sabor holnapi ülése viharosnak ígérkezik. Valószínű, hogy csak rövid ideig fog tartani, mert *Rauch Pál* báró bán elfogja napolni. A bán az ülés elején rövid, de éles beszédben fog a korelnök tegnap elhangzott sértései ellen tiltakozni. Ezt a koalíció nem fogja nyugodtan végig hallgatni és a bán meg akarja akadályozni a szólásban. A bán erre felfogja olvasni az elnapoló királyi kéziratot.

A leány nem szólt semmit. Fölállt és sétálni kezdett a szobában, majd megállt egy gyümölcsstartó előtt, melybe papírba csomagolt cukrok voltak halmozva és elvett egy marék cukrot és odavitte Országának. Belecsuszta a kabátzsebébe.

— Vigye a nővérkéjének, akinek ma este lesz cukorja, holnap nem lesz ebédje, pedig drága ruhák lógnak a szekrényben.

A férfi szegyenkezve nézett a leányra.

— Maga lenne az én feleségem? Nem lehet, maga csodálatosan okos, hidegen okos. Magának a szép fehér kezelnem volnának gyűrűk, de nekem ötven forint fizetésből kényelmes otthonom és jó ebédem lenne addig, amíg bírná és nem csinálna tragédiát az életünkben. Csodálatosan józan maga Holnap lesz a kis hugomnak ebédje, körmök ma egész éjjel, egy forint jár négyszáz levé címért.

A leány megrázta fejét, aztán egy akkor belépő idegen férfire tapasztotta a tekintetét. A belépő férfi szeme ezt mondta:

— Micsoda buta bakfis. Bizonyosan nem táncolt, jó táncosnak néz, szeretne megfogni.

A leány gondolatai pedig messze tévelygtek.

— Mind ostobák — gondolta — egy életük van és azt is telerakják nyomorusággal, mikor nem muszáj.

A bűnös gyermekekért.

Gyermekvédelmi akció Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 13.

A magyar gyermekvédelem, amely az egész művelt világ előtt mint tökéletes és komoly szociális munka részeseül feltétlen elismerésben, egyik legelhanyagottabb ágát, a tizenhat éven alóli korban lévő, fiatalok bűnösök megmentését, gondozását és erkölcsi megjavítását csak rövid időn belül ápolja azzal az erővel, melyet a magyar társadalom életfentartási ösztöne, vagy hogy valódi nevelőn nevezzük meg a dolgokat: önzése megkíván. A fővárosban a budapesti ügyvédi kamara gyermekvédelmi osztálya, élén Szilágyi Arthur Karoly dok. orral küzd az elavult magyar büntető törvénykönyvvel, mely megnehezíti az ifjúkori bűnösök egyetlen racionalis ártalmatlanná tételét: a megjavítást.

Szilágyi Arthur dr. ma Aradon bontott zászlót a gyermekvédelem hível közt, meghódítva magas szárnyalású előadásával a jelenlévő s nagyjából jogászokból álló hallgatóságot egy olyan eszme részere, amely sokoldalúságával nemcsak az összes közigazgatási és büntető hatóságokat, hanem a független társadalmat is minden rétegében érdekli. Érdekl, mert a gyökereibe esett szunak kipusztításáról van szó.

Szakolczay Lajos aradi királyi ügyész beosztotta ki a meghívót, amelylyel értekezletet hirdetett a törvényszék esküdtzéki termében ma délután öt órára s amelyben jelezte, hogy Szilágyi Arthur dr. ismerteti majd a megalkotandó bizottságnak a feladatait. A meghívottak mind eleget tettek Szakolczay meghívásának és megjelentek.

Sarlot Domokos, Nachnebel Gyula, Neuman Adolf, Rosenberg Miksa dr., Leitner Ernő dr., Halász Jenő, Green Nándor, Szathmáry Géza, Schütz Henrik dr., Steinitzer Pál dr., Auszterweil László dr., Pogonyi Nándor, Fikler Károly dr., Moróczka Dénes, Fischer Jenő dr., Révész Mór dr., Kovács József, Kovács Vince, Jók Béla, Deutsch Izó dr., Dzsófi Mihály, Krenner Zoltán dr., Varjassy Lajos dr., Boor Imre, Zubor Andor.

Szakolczay udvözlése után emelkedett szólásra Szilágyi Arthur Karoly dr., a budapesti ügyvédi kör gyermekvédelmi bizottságának elnöke, aki a fiataloknak növekvő kriminális társaságra vonatkozó adatok ismertetése kapcsán kifejtette, hogy e szomorú tény a társada mi és gazdasági okoktól tekintve, főleg arra vezetendő vissza, hogy a gazdaságilag gyengébb osztályok érdekelt törvényhozás, közigazgatás és társadalom egyaránt elhanyagolta. A szociális lelkismeret az egész vonalon ébredni kezd. — ngymond — még a régi fegyver van kezünkben, de tudatában annak, hogy az mit sem ér, modernebb harci eszközök után látnunk. Mai büntető törvényeink csak a tettet nézik, azt megöröklják, pedig a tétellel, annak szociális viszonyaival kell foglalkozniuk és azt meg kell javítanunk. A 16 éven aluli fiatalok védelme büntetőbírósaik előtt eddig úgy folyt le, hogy nem kapitális ügyekben védője sem volt, s ha kapitális ügyekben ügyvéd védte is, az vele a fő tárgyalás előtt és után mit sem törődött, a fő tárgyaláson a hallgatok alapján emondta rövid plaidóját és nagy vivmányon tartotta, ha védőcét a védő esélyes jobb meggyőződése ellenére felmentették. Vagy ha pár hetet a szabadságvesztést büntetésből lelkudhatott. Ezek szemben a mai kor követelménye abban áll, hogy a védelmet a patronágé alapjára fektessük, azaz, hogy a fia a koru bűnös esetében a védő kapcsolata hozzá az egész hivatalos apparátust: rendőrséget, ügyészséget, vádtanácsot, büntető bíróságot, gyámhatóságot. Kapcsolatba egymással és a pcsiósatba az állami és a társadalmi gyermekvédelem összes szerveivel, az állami gyermekmenhelylyel, az országos gyermekvédő ligával a rabsegélyző és az egyéb humanitárius egyletekkel.

Miként? A kérdés könnyebb, mint aminő nek látszik. A budapesti ügyvédi kör gyermekvédelmi bizottsága évek óta foglalkozik a problémával és e téren általa elismert sikerekre hivatkozhatik. Szervezetét vidéken is már több helyütt utánozták, természetesen mindig a helyi viszonyok alapul vétele mellett. Aradon, hol annyi igazán felelős gondolkodású emberbarát foghatna össze, minden tényező adva van, hogy ezen eléggé nem méltányolható szociális kérdés is előbbre vitessék.

Szilágyi dr. szerint úgy kell megindulni, hogy az aradi ügyvédi kör egy bizalmas ki küldöttje képviselje a központot, mely az egész mozgalmat irányítja és az állandó contactust szervezi az összes érdekeltekkel. Ezen ügyvéd a rendőrség és az ügyészség részéről értesül minden, 16 éven aluli fiatalok ellen folytatásban levő bűny felől, ő gondoskodik róla, hogy a fiatalok a kör egyik tagja védje. A védőügyvéd a helyi társadalomból alkalmas patronust keres a védence részére, a patronus a fiatalokot kihalgatja, megállapítja környezetét, a zűlés okait, erről a védőt értesíti. A patronus kiterjeszti figyelmét annak felelőisére is, nem e terhel a gyermek törvényes képviselőjét vagy szolgálatadóját magán- vagy büntető jogi felelősség; igenlő esetben az illetékes hatóságnak közvetlenül vagy a védő utján megfelelő előterjesztést tesz. A patronus szükség esetén gondoskodik a fiatalokorunk az állami menhely, a liga után, mesernél vagy egyébként leendő elhelyezése felől. Védőcét netalán elítéltetése alatt is, de főleg szabadulása után támogatja. Ezen társadalmi munka elodáshatatlan kötelességünk, fejezte be érdekes előadását Szilágyi és kijelentette, hogy bizik Aradváros közönségében, mert tudta, hogy az tette kész.

A tetezéssel fogadott fejtegetések után megalkult az országos gyermekvédő liga aradi bizottságának végrehajtó komitéje, amelyben a jelenlévők foglaltak helyet.

Rosenberg Miksa indítványára Szakolczay Lajos kir. ügyész választották meg előkül, a ki kijelentette, hogy nyolc napon belül össze hívja a komitét a további propaganda és munkaprogram kidolgozása céljából.

Andrássy a katonákért.

A balpárti szervezkedés.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, március 13

A katonai kérdések államnak még mindig a politika homlokterében. Ha az osztrák delegációs ülészak simán fejeződött is be, de elég robbantó szert vetett a kormány és pártjai közé. A kormány leg-sürgősebb feladata az lesz, hogy a függetlenségi pártot megnyerje azoknak az ígéreteknek a teljesítésére, amelyeket a közös miniszterek az osztrák delegációban határozott alakban tettek meg.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter ma a folyosón már belekezdett a kísérletezésbe. Az egész tisztí fizetési kérdést szociális kérdésnek deklarálta, s arról akarta meggyőzni a hallgatóit, hogy sok magyar család érdeke fűződik a fizetésjavításhoz.

A delegációk májusban ülnek össze. De ha addig nem sikerül a hangulat megváltoztatása, akkor később. Es akinek van ideje, annak van élete is.

A nap politikai eseményeiről a következőkben tudósítunk:

A balpárt szervezkedése.

A balpártiak Bristol-szállóbeli helyiségében minden este nagy élénkség uralkodik. A vidékről sok függetlenségi vezérember keresi fel a kört, hogy a jelenlegi politikai viszonyok felől tájékozódjék. A

debreceni ellenzéki érzelmi függetlenségi polgárok meghívták a balpárti képviselőket egy népgyűlésre, melyen a házszabályrevízió ellen fognak tiltakozni. Több balpárti képviselő e célból legközelebb lerándul Debrecenbe.

A balpárt megbizta gazdáját, Molnár Jenő képviselőt, hogy alkalmas körhelyiség után nézzen. Ugyancsak Molnár Jenő jelentette tegnap este a pártkörben, hogy Leszkay háznagygyal a balpárt részére való ülőhelyek kijelölése dolgában folytatott tárgyalásokat megszakította, minthogy a háznagy a szélsőbaloldalon kért helyeket nem akarta átengedni és ahhoz ragaszkodott, hogy a balpárt a nemzetiségek és a néppárt között foglaljon helyet.

Ami a revíziót illeti, az ellenzék a legnagyobb bizalommal folytatja a harcot a házszabálymódosítás ellen, melyet a limine visszautasít és így a balpárt a részletes tárgyalásnál nem szándékozik módosító indítványokat terjeszteni.

Az általános vita szerintük még hosszabb ideig fog tartani. Ugyanis még több szónokuk van tartalékban, azonkívül pedig eddig mintegy 20 képviselő adott be tiznél több aláírással határozati javaslatot, ezeknek pedig még zárószavuk van, ami legalább egy hetet fog igénybe venni. A balpárti képviselők végül kijelentik, hogy ők a kormánylyal, mint azt néhány lap megírta, semmiféle tárgyalásokat nem folytatnak.

Andrássy a tisztékért.

A képviselőházban a lapok jelentése alapján mára várták Holló Lajosnak a katonai kérdések ügyében való felszólalását és Wekerle miniszterelnök válaszát. A felszólalás azonban elmaradt és elmaradt ennek következtében a válasz is. A miniszterelnököt megkérdezték, mi igaz a lapok azon hírszteléséből, hogy Hollóval megállapodott a katonai ügyek dolgában.

Wekerle kijelentette, hogy sem Hollóval, sem mással a katonai kérdésekről, vagy a tisztí fizetésemeléséről nem beszélt. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy ha nyilvánosan az ügyek iránt megkérdezik, ne válaszoljon.

A függetlenségi erős hangon tárgyalták ma a folyosón a tisztí fizetések és a nemzeti bank ügyét és Andrássy Gyula gróf belügyminiszterhez fordultak panaszaikkal.

Éber Antal mondotta neki, hogy a függetlenségi-párt teljesen a lejáratás útján van.

Andrássy így válaszolt:

— Elismerem, hogy a függetlenségi párt helyzete nehéz, de ezt a viszonyok okozzák. Végre is a párt többségben van és cselekedhetik.

A függetlenségi azt felelték, hogy a párt első feladata az önálló bank felállítása. Ha az önálló bank 1911-ben meg nem lesz, ez árulás volna.

Egy alkotmánypárti képviselő megjegyezte:

— Ez nem árulás, mert a bankkérdés nem politikai, hanem gazdasági kérdés.

— Ez az én álláspontom is, mondotta Andrássy. Én különben a gazdasági közöség híve vagyok és tartok tőle, hogy épen 1911-ben gazdasági és pénzügyi válság következik be.

— Később is bekövetkezhettek, — mondták a függetlenségi.

— A helyzet kulcsa mindenesetre a bankkérdés, — szólta a belügyminiszter. Ma ezen túl volnánk, másképen alakulna a helyzet.

Ezután azt kérdezték a függetlenségek, hogyan lehet az, hogy a közös kormány a magyar kormány háta mögött olyan dolgot csinál, mint például a tisztii fizetések forszírozása.

— A helyzet mindenesetre nagyon nehéz, — mondotta Andrassy. A magyar kormány álláspontja mindenesetre az, hogy a tisztii fizetéseket engedmények nélkül emelni nem lehet. Kijelentem azonban, hogy a *tisztii fizetésemelés nem szoroson vett katonai, hanem szociális kérdés.* Nem is lehet kívánni, hogy rossz fizetéssel kockáztassák a katonák életüket. A fizetésrendezés jogosultságát tehát el kell ismerni. Taktikai hiba volt részünkről kiéleznii a dolgot. Ugy tünik fel, mintha mi nem volnánk oly igaz barátai a hadseregnek, mint az osztrákok. Pedig *Bolgár Ferenc honvédelmi államtitkár épen tegnap mutatta ki, hogy tizenháromezer magyar tiszt van a csapattisztekkel, kezelő, élelmezési és számvéveségi tisztekkel együtt, tehát a magyar családok is erősen érdekelve vannak. Mégis ma olyan a helyzet, hogy az udvar, a vezérkar, szóval a hadsereg és az osztrák parlamenti többség együtt van ebben a kérdésben és nekünk hadseregellenes látszatot kell elosztatnunk. Bizonyos azonban az is, hogy a magyar kormányának ragaszkodnia kell eddigi álláspontjához, mert a szociális szempontok mellett nem téveszthetők szem elöl a politikai szempontok sem.*

Egy automobil-dráma.

Két áldozat.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, március 13.

Néhány nappal ezelőtt megírták a lapok azt az összeütközést, amely *Pallós Ármin* vasúti vállalkozó tizenhat lóerejű automobilja és egy bérkocsi között a hajnali órákban történt és amelynek következtében a fiaker egyik lóva elpusztult, a fiaker összezúzódott, a benne ülő mérnök és a kocsis pedig súlyosan megsebesült. A rendőrség szigorú vizsgálatot indított, de még nem sikerült kideríteni, kik ültek az automobilban. Ma szomorú fordulat következett be. A kocsis, akit súlyos sebével a Rókus kórházba szállítottak, ma meghalt, a mérnök pedig agyrázkódást szenvedett és megöregült.

Az automobil vezető *soffőr*, aki a szerencsétlenség után a rendőrségen történt kihallgatásakor *Cziráki János* nevet mondott jegyzőkönyvbe, nyomtalanul eltűnt. Az automobil tulajdonosa, *Pallós Ármin* ma megjelent a rendőrségen és kijelentette, hogy nem ő ült az automobilban, hanem azt este kilenc órakor haza küldötte a *soffőrrel*, akit nem *Cziráki János*nak hívnak. Hogy ki az, aki a gépet az összeütközés alkalmával vezette, arról fogalma sincsen. Az ő *soffőrijét Mészáros Istvánnak* hívják, de ettől nem kaphat fevilágosítást, mert az eset után nyoma veszett.

Az automobilban tudvalevőleg egy férfi és egy fiatal hölgy ült, akik a rendőrségnek nem mondták be nevüket, ami még titokzatosabbá és bonyolultabbá teszi a dolgot. Sem a férfi, sem a nő azóta nem jelentkeztek. Mindössze annyit sikerült kifürkészni, hogy a hölgyet *Rózsikának* hívják.

Valószínű, hogy az automobilban maga a

soffőr ült egy leánnyal és kirándulást tettek, a vezetést pedig valami tapasztalatlan emberre bízták. A rendőrség a nyomozást nagy erővel folytatja. Most pénzügyi komplikációk is támadtak, mert a biztosító társaság, amely az automobil által okozott károkért szavatosságot vállalt, kifogásolta a nem tiszta dolgot és vonakodik kártérítést fizetni a bérkocsi tulajdonosának az elhullott lóért és az öszetört kocsilért.

Az elgázolt kocsis *Lampert Péter*, akinek állapota az első pillanattól fogva válságos volt, ma reggel a Rókus kórházban meghalt. Az összeütközés másik áldozata, az eset alkalmával a bérkocsiban ülő mérnök, fejsebesülés következtében megöregült. Beszállították a lipótmezei téboiydába.

A bírői kinevezések.

Az aradi bíróságnál.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 13.

Ügyészi és bírői körökben a legkapósabb olvasmány ma a hivatalos lap volt. A rendszert érdektelen névmagyarosításokat, árverési hirdetményeket, idézéseket tartalmazó *Budapesti Közlöny* mai száma nagy örömet hozott az aradi kir. törvényszéknek és járásbíróságnak, közölvén az új bírői és ügyészi szervezet alapján történt királyi kinevezéseket. Ezek szerint az ország területén 572 bírósági és ügyészi a VII. fizetési osztályba lép elő, 692 albiró és alügyész pedig törvényszéki bíróvá, járásbíróvá, illetve ügyészsé nevezetett ki.

Ez a reform, amely az igazságügyi költségvetés jelentékeny megterhelésével jár, régi jogosult kívánsága az igazságszolgáltatás tisztviselőinek. A magyar bírák és ügyészek anyagi helyzetének ilyen javítása csak üdvöz hatással járhat, mert az előkelő társadalmi pozíció mellett immár biztos anyagi existenciát is képes nyújtani. A szilárd anyagi állású bíróság függetlensége elsőrendű alkotmánybiztosítékot képez, a reform tehát nemcsak igazságszolgáltatási, de nemzeti szempontból is megerősödést jelent.

Az aradi kir. törvényszéken a következő előléptetések történtek:

Radány Dező, a kúriához tanácsjegyzőül berendelt törvényszéki bírósági, *Nagy József*, *Kovács Marcell*, *Demokos László*, *Szalay Béla*, *Szabó István*, *Lehrmann Viktor*, *Heller Mór dr.*, *Mészáros Dániel*, *Lauka József dr.* aradi kir. törvényszéki bírák a VII. fizetési osztályba nevezettek ki.

Az ügyészségnél:

Szokolcsay Lajos aradi kir. ügyész a VII. fizetési osztályba, *Pogonyi Nándor*, *Fikker Károly dr.* és *Kovács József* aradi kir. alügyészek ügyészekké nevezettek ki.

A járásbíróságnál:

Faty Adolf, *Révay Kálmán*, *Éles Simon*, *Bozóky Mátyas dr.* és *Zah József* aradi kir. aljárásbírák járásbírákká nevezettek ki.

TANÜGY.

(-) Március 15-iki ünnepély az Illés-utcai fiúiskolában. Az Illés-utcai fiúiskola tanuló testülete március 15-én, vasárnap délután fél 4 órakor szabadság ünnepet rendez. A műsor az intézet növendékeinek szavataiból, az intézeti énekek énekszámáiból és *Pataky Sándor* testületi tag ünnepi beszédéből fog állani, melyre ezúton is felhívjuk az érdeklődő szülők figyelmét. Beáptdíj nincs. Gyermeknek csak szülőik kíséretében jelenhetnek meg.

A nap furcsaságai.

A becsapott lókupec.

Arad, március 13.

A bűnügyi krónikában egy különleges típusként szerepel a *vásári csaló*. A család legkönnyebb ága. Mert együgyű parasztot, a könnyen hívó falusi gazdát viszi a lépre az, aki a vásári sokadalmak állandó alakja és ott minden hájjal kikenődik. Rendesen állatot ad el és az eladásnál ravaszkodik. Vagy lopott jószágon ad tul hamis marhalevél alapján, vagy a fizetésnél csapja be a vevőt.

Aradon azonban egy egészen külön álló alak a vásári csaló, amelyeket más állatvásárok nem produkálnak. Hallatlan például az a merészség, amellyel az aradi vásártéren a család eladnak egyáltalában *nem létező állatokat*. Az aradi rendőrség már több ilyen esetben folytatott nyomozást.

Ma azonban olyan család jutott tudomására, amely szereplőinél fogva valóban ritkítja párját.

Paveszku Száva egyike a legismertebb és legügyesebb lókupeceknek. Minden nagyobb vásáron megfordul, nagyobb mennyiségben vesz mindig lovakat s elsőrendű löszakértőnek ismerik.

Ismerősei előtt azonban azzal szokott eldösekedni, hogy nemcsak a lovat és minden rendű állatot ismer, hanem olyan emberszakértő, hogy vele még vásári csaló beszéde se ereszkedik. Nagy is volt a tekintélye *Paveszku Szávanak* a vásárosok között.

Ha valaki fajbéli jó lovat akart venni, akkor őt kereste fel, vele vétette meg, mert meg kell mondani az igazat, hogy az a ló, amelyre ő azt mondta, hogy ez megér ezer pengőt, az meg is érte.

Annyira ment a tudománya, hogy fél Magyarországon minden falu lófajtájáról olyan biztosan adott számot magának, mintha minden istálló az övé lenne s ő maga nevelte volna a esikókat. Ha olyan lovat hoztak eléje, amelyről tudta, hogy híres lónevelő tájékról való, akkor *Paveszku Szávéval* aznap madarat lehetett fogatni. Ünnepnapja volt, mert jó ló szerinte csak az, amelyet ismer minden ivadékaival együtt, de amelyikről tudja, melyik a szülőfaluja és hogy ki nevelte, az már a lovak legjobbjai. mert hát a gazda szeme neveli a marhát.

Ezen hippológiai nézeteit jó *Paveszku Szávanak* ismerték városzerte. Nem is lehetett holmi ringy rongy portékával a fal mellé állítani az öreget.

Ma délelőtt szintén kintjárt a vásárban. Amint ott ténfergett, egyszerre csak eléje áll egy ember és lovat kínál neki eladásra.

— Hol a ló? kérdi *Paveszku*.

— Hát hol lenne, otthon van. Nem olyan ló az, hogy vásárra vigyék, mint kimustrált remondát. Félvér, fiatal remek állat.

*Paveszku*nak a szemei kezdtek csillogni. Minden ízében reszketett s már a kantárszáron szeretne volna vezetni a paripát.

— Hát hol áll a ló?

— Ujszentannán a *Walluch József* istállójában, ahol az egész vidék legzebb lovai szoktak állani. *Paveszku* magánkívül volt boldogágában. Tudta, hogy Ujszentannán remekbe nevelik a lovakat s hallotta már *Walluch József* hírnevét is. Aztán, hogy az idegen mint *Walluch József* mutatkozott be, akkor meg már birni sem lehetett vele. Felütött, adott százhatvan korona foglalót s megegyeztek, hogy délben a vonattal kimennek a lóért.

Már tizenegykor ott állott a vasúti indóházban *Paveszku* s a jó vásár öröme itta a spriccereket. Dél lett, *Walluch* azonban nem jelent meg.

— Bizonyára majd a legközelebbi vonattal jön utánam, dolga akadt a városban, morfondirozott *Paveszku*, aki nem türtőztethette magát, vonatra ült s kiment Ujszentannára, hogy minél hamarabb gyönyörködhessék a pejben.

Amint a vonatról leszállt, az első embertől megkérdezte, hol van Walluch József háza.

— Ilyen nevű ember nem lakik nálunk, mondtotta a kérdezett.

— Ugyan ne tréfáljon! Hisz ma vettem tőle egy lovat.

— Lehet, de hogy itt nem lakik, arra leteszem a főskút, mert én esküdöttem vagyok és minden embert ismerek a falumban.

Paveszkuban elállott a lélegzet, leesett az álla. Haját tépte dühében. Belátta, hogy rútul becsapták. A község házára ment, onnan telefonált az aradi rendőrségre, feljelentette Walluchot s kérte letartóztatását.

A rendőrség a kora délutáni órákban el is fogta a csalót, aki addigra már elegánsan kiöltözködött, arany láncot vett s az egész pénzt, nyolc korona kivételével elköltötte.

Kiderült róla, hogy nem Ujszentannán, hanem Borosjenőn lakik. Egyéb apróságok is kitértek.

Többek között, hogy már többszörösen volt büntetve, katonaságnál és a civil életben is. Ellenben az, hogy neki valaha lova, pláne eladó lova lett volna, az nem tűnt ki.

Délután Paveszku bejött Aradra s a rendőrségre ment, ahol értesült Walluch letartóztatásáról.

— Hát hogy csaphatta be magát ilyen együgyű módon ez a Walluch — kérdezte őt a rendőrtisztviselő. Miért nem győződött meg arról, hogy Walluch nevű ember lakik-e Ujszentannán

— Tekintetes uram, ha én ujszentannai lórol hallok, akkor a vér a fejembe száll s ha azt mondaná valaki, hogy Paveszku Szávanak van Ujszentannán lova eladó, még azt is elhinném, már pedig magamat csak ismerem, szólott keserű humorral a becsapott hippelógus.

Walluchot kihallgatása után a rendőrség átkísérte az ügyészséghez.

Hollaky Imrét elítélték.

A felgyújtott erdők.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 12.

Rendkívül érdekes bűnpörben hozott ma ítéletet a nagyváradi törvényszék büntető tanácsa, amelyet Buday Zoltán nagybuttyini járásbíró följelentésére az aradi ügyészség indított Hollaky Imre volt országgyűlési képviselő, aradmegyei nagybirtokos ellen. Az érdekes bűnpör előzményei a következők:

Az aradmegyei Acsuva és több szomszédos község határában van a Hollaky-család ősi birtoka, amely családnak Hollaky Imre az utolsó sarja. A hatalmas birtok egy részét már régóta szeretné megvásárolni az ott élő román lakosság s mert tulajdonosa azt eladni nem hajlandó, minden eszközt felhasználtak, hogy az eladást kikényszerítsék. Ugy látszik, valósággal szervezkedett a nép, hogy Hollakyt ősi birtokából kitarja, arra vall legalább is az a körülmény, hogy 1903. és 1904. ben ötször egy mádszór fölgyújtották Hollaky erdőt s minden egyes tüzzel 30—60.000 korona kárt okoztak a tulajdonosnak. Hollaky mindig megtette följelentését a tüzek miatt, de az eljárásnak soha sem volt eredménye, a gyújtogatókat a hatóságok sohasem sikerült kézrekeríteni. Hollaky ezt a hatóságok mulasztásának tudta be annyival is inkább, mert a szokásos jelentésben a vármegye alispánja sem emlékezett volt meg az őrlési tüzekről.

Az utolsó tűz, — az ötödik — 1907. augusztus 7-én volt s akkor az elkeseredett földbirtokos személyesen is elpanaszolta dolgát Plósz igazságügyminiszternek, aki azt tanácsolta, hogy tegyen írásbeli följelentést az ügyészség-

nél. Ez meg is történt s az ügyészség a vizsgálat megejtésével Buday Zoltán nagybuttyini járásbíró bízta meg. A járásbíró eljárásának sem volt azonban meg a Hollaky által várt eredménye, mert a vizsgálóbíró helyszíni szemle nélkül megszüntető határozatot hozott az ügyben.

Ez aztán végképen elkésztette Hollakyt, aki a vizsgálóbíró megszüntető végzése ellen felfolyamodást nyújtott be, amelyben a többek között azt adta elő, hogy Buday járásbíró szándékosan mindent elkövetett, hogy ki ne derüljön, hogy ki az oka a gyújtogatásnak, aztán pedig, hogy vagy nem tudta, vagy nem akarta megérteni a vizsgálat anyagát.

Ezek miatt az állítások miatt a járásbíró följelentésére az aradi ügyészség hivatalból üldözendő nyilvános rágalmazás miatt megindította az eljárást, amelynek során Hollaky az aradi törvényszéket érdekeltnek találván, kérésére a Kuria az ügy tárgyalására a nagyváradi törvényszéket delegálta, ahol ma folyt le a tárgyalás Korn Lajos törvényszéki bíró elnöklése mellett. Szavazóbíró volt Mihályházy Kálmán és Vámosy Mihály. A vádat Lázár Márton alügyész, a védelmet Hlatky Endre ügyvéd képviselte.

Hollaky imre mint vádlott előadta, hogy ő a felfolyamodását a legizgatottabb kedélyhangulatban írta meg, amit a szenvedett kár és a román lakosság részéről ért folytonos támadások okoztak nála. Távolról sem állott szándékában a panaszos bírót megsérteni, csupán az eljárását bírálta.

A vádlott kihallgatása után felolvasták az ügyre vonatkozó iratokat, amelyek a lakosság gyakori támadásait és a gyakori tüzeseteket bizonyították.

Lázár Márton alügyész megállapítva látván a rágalmazás tényálladékát, kérte a vádlott megbüntetését.

Hlatky Endre hatalmas és gyönyörű védőbeszédében rámutatott, hogy a vádlott ott él ama birtokon, amelyen valamikor őseit és a Bárdy-családot a felbujtott hordák felkoncolták. Ecsetelte azokat a türehetlen állapotokat, amelyek azon a vidéken uralkodnak s bizonyította, hogy ott a vádlott vagyonának és személyének biztonsága mennyire veszedelemben forgott és forog. Bizonyította ezekkel szemben a hatóságoknak a vádlott kárára történt és ériási anyagi veszteségeket okozó tüzek után tanúsított lanyha eljárását s mindezekből azt a következtetést vont le, hogy a vádlott felfolyamodását jogos főhíborodásban, ériási és érthető izgalom hatása alatt, jóhiszeműen és minden rágalmazási szándéktól teljesen távol szerkesztette meg s így bűnössége nem állapítható meg.

A vádlott rövid felszólalása után a törvényszék visszavonult tanácskozára és meghozta ítéletét, amely szerint Hollaky Imrét bűnösnek mondta ki a hivatalból üldözendő nyilvános rágalmazás vétségében és ezért elítélte ötszáz korona fő- és száz korona mellékbüntetésre.

Az ítélet ellen a vádlott védője felebbezést jelentett be.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A vasutas szövetség aradi kerületének közgyűlése. A vasutas szövetség aradi kerülete vasárnap (15-én) délután 3 órakor a városháza kistermében közgyűlést tart, melyre a szövetség összes tagjait tisztelettel meghívja és okvetlenül megjelenésüket kéri az elnökség.

(*) Az Aradi Képző és Iparművészeti Társulat 1908. év március hó 14-én délután 5 órakor a városháza első emeleti termében választ-

mányi ülést tart. Tárgysorozat: 1. Megüresedett választmányi tagsági helyek betöltése választás útján. 2. Pénztáros jelentése. 3. Egyéb indítványok. 4. Tagdíj jutalékkul adandó műtárgyak kiosztása.

A beteg község.

Vesztegzár alá vetett falu.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 13.

Rendkívül, pártját ritkító eset történt a Bihar megyében levő Bagamér községgel. A községbe ugyanis az Amerikából visszavándorlottak rendkívül súlyos, fertőző betegséget csempészték be és mivel az egész község lakossága megkapta a fertőző bajt, Bagamér községet a tegnapi napon formálisán vestegzár alá helyezték, az egész községet elzárták a környéktől. Az esetről részletes tudósításunk a következő:

Tavaly és tavaly előtt az érmihályfalval járás Bagamér községéből rendkívül sokan vándoroltak ki. Odakint jó állást kaptak, munkához jutottak és kerestek is szépen. Most, az idén, hogy az amerikai visszavándorlás megindult, Bagamér községébe is szép lassan kezdtek az emberek visszazállingózni. A napokban huszonöt család tért vissza az ősi fészekbe. Természetesen nagy volt az öröm a községben; az egész falu lakossága körülvette az Amerikából visszatérteket, akik alig győzték elbeszélni amerikai élményeiket.

Tegnapelőtt az egyik Amerikából visszatért család elhívatta magához Neumann Lénárt dr. községi orvost. Az egész család betegnek feküdt odahaza. Az apa, az anya és két fiú. Maguk se tudták: mi a bajuk. Mintha megvakultak volna. Azonkívül csunya sebek borították az arcukat. Az orvos megvizsgálván a betegeket, ijedve tapasztalta, hogy trachomában szenvednek és pedig a trachoma egyik olyan fajtájában, amelyet nálunk egyáltalában nem ismernek. Világos volt, hogy ezt a veszedelmes, roppant gyorsan fertőző és terjedő betegséget csakis Amerikából hozhatták haza, vagy pedig a hajón kapták el valakitől. És ahogy a községi orvos erre a gondolatra rájött — észébe jutott, hogy ezekkel együtt még több család tért vissza Amerikából. Hát ha ezek is magukkal hozták a veszedelmes betegséget? Nyomban megvizsgálta mind a huszonöt családot és rémüléssel konstataálta, hogy a huszonöt család mindegyike több-kevesebb mértékben trachomában szenved.

Minthogy ez a betegség roppant gyorsan terjed és roppant könnyen fertőz, minthogy ezek az emberek a falubeliek mindnyájával érintkeznek hazajövetelük óta, — bizonyosnak látszott, hogy az egész falu meg van fertőzve. Neumann Lénárt dr. az esetről nyomban jelentést tett az érmihályfalval főszolgabírónak, aki tegnap Deme Béla dr. járásorvost küldte ki a helyszínre a vizsgálat megejtése végett. A járásorvos tegnap egész nap vizsgálta a falubelleket és arra a szomorú eredményre jutott, hogy a község apraja-nagyja — kevés kivétellel — trachomában szenved. Természetesen nyomban rendkívül intézkedéseket fogantatott.

A főszolgabíró jóváhagyásával elrendelte a községre a vestegzár; a mai naptól kezdve — mindaddig, amíg a baj el nem múlik — Bagamér községéből kimenni vagy a községbe bemenni nem szabad. Bármily szigorúak ezek az intézkedések — feltétlenül szükségesek, mert különben az egész vidéken szélvészgyorsasággal terjedne el a pusztító járvány. Nagyon

valószínű, hogy a szomorú eset, amelyhez hasonló még a járványok között sem fordult elő, legközelebb hivatalos formában is foglalkoztatni fogja Biharmegye alispánját.

Amiről beszélnek.

Já, majdnem dráma történt!

Arad, március 13.

Igazán nem tudható, hogyan került ebbe a rovatba az alábbi történet amelynek egyik főtulajdonsága az, hogy egyáltalában nem beszélnek róla, mert csak igen kevesen tudják s akik tudják, azok is hallgatnak. Tudniillik ismét az éjszemű Nusiról van szó, arról az éjszemű Nusiról, akire önk már valószínűleg egyáltalában nem emlékeznek, noha önagsága egy érdekes szerelmi regény központja volt a közeli napokban. Az éjszemű Nusiról az a hölgy, aki éjszakák évadján Arad egyik fényes, de nem kétes, sőt határozottan ismert mulatóhelyén pénzért osztogatta csókjait s aki után Budapestről robogott Aradra egy szerelmes szívű ifjú, hogy megmentse a posványból. Igen érzékeny és novellaírók tollára alkalmas eset volt ez a regényke. A gépirókisasszony, aki perditának csap fel s a nagyon szerelmes büróférfit, aki minden poklon keresztlül meg akarja menteni ideálját a tisztességes társadalomnak: ah, ilyen szentimentális jogalanyok az öreg Goethe Farkas ama könyvében sem szerepelnek, amelynek címe: A keservét a fiatal Werthernek!

Az érzékeny regény elejéről, amelyet a fentiekben ismételtelen elmondottunk, már volt szó. A folytatás azonban teljes mértékben megfelel a kezdetnek s érdemes arra, hogy a nap története számára megörökíttessék.

Mikor ugyanis a buzgó magánhivatalnok az éjjeli mulatóhelyen megjelent s mikor a vizionlátás édes percein már tulesett, megbeszélte az éjszemű Nusival, hogy másnap ki fogja szabadítani. Még pedig olyanformán, hogy egy rendőrtisztviselővel fog megjelenni az éjjeli mulatóhelyen s az előtt fogja megkérdezni a leányt, hogy akar-e szabadulni? A leány igennel fog felelni, a rendőrség pedig kényszeríteni fogja az éjjeli mulatóhely tulajdonosnőjét, hogy bocsássa el az éjszemű hölgyecskét. Az éjszemű hölgyecske letette a fő- és pótesküket, hogy a dolog így fog történni.

Ha egy éjszemű hölgy megesküszik valamire, az mindjárt gyanús dolog. A szerelmes magánhivatalnok azonban nem tudta ezt s másnap csakugyan megjelent a rendőrtisztviselővel.

— Ime, hadnagy ur, — mondotta drámai hangon, — ez az a hölgy, aki ki akar szabadulni, de akit nem engednek el!

Az éjszemű Nusiról csodálkozó arcot vágott:

— Én? E... én? Dehogyan akarok elmenni innen! A világot sem! En kitűnően érzem magam!

— Ne tréfálj, Nusiról! — ijedezett a büróférfit.

— Tréfál a fecske, de nem én!

A magánhivatalnok szabályszerűen felhördült, szabályszerűen a szívéhez kapott és szabályszerűen felordított:

— Nyomorult! Ezért meglakolsz!

A büróférfit ezután elrohant, de csak azért, hogy egy óra múlva visszatérjen. Ekkor azonban már gyanúsán kapkodott a hátsó nadrágzsebe felé.

— Hol a Nusiról? — kérdezte.

— Lefeküdt aludni.

A magánhivatalnok várt egy-két-három óráig. Nusiról azonban nem jelentkezett. A szerelmes férfit végre is eltávozott s hazatérve aradi rokonaihoz, akiknél lakott, összecsomagolta a holmiját. Véletlenül azonban kifelejtett valamit: egy kilenc milliméteres vadonatúj Winchester revolvert. Ezen ténykedés után kivonult az állomásra és a legelső vonattal elutazott.

A fiatalember azonban, mielőtt Budapestre lejött Aradra, egy kis feledékenységet követett el.

Elfelejtette az utazását bejelenteni a főnökének. Mivel pedig négy napig igazságtalanul távolmaradt, a helyét a négy nap alatt mással töltötték be. És ezt a szerelem tévé. A büróférfit büró nélkül maradt, ami még jobban felzaklatta amugy is háborgó érzéseit. Leült tehát és egyik aradi rokonának levelet írt, amelyből csak a következő szolid részleteket közöljük:

... Borsut fogok állani azon a nyomorulton. Leutazom Aradra és öt golyót beleje röptek, egyet pedig magamba. Meg kell halnia, mert megcsalt. Már vettem egy új revolvert. Az isten legyen neki irgalmas!

És így tovább. Az aradi rokon lelkiszemeivel már látta a vérpadot, kiterített hullákat, a botrányt és egy jólvevett revolver összes járulékait. Rohant tehát a rendőrségre, ahol a levél felmutatása után hosszas szaktanácskozást folytatott az erkölcsrendészeti osztály vezetőjével. A szakzerű, vagyis rendezett erkölcsű szótáltás után pedig meglehetősen távozott.

Az éjszemű Nusiról pedig tegnap kényszerűlével visszamenesztették Budapestre, nehogy a botrányt megtörténjék.

Ilyen dolog a szerelem.

ARADI KABARET.

Férfivédő ligát!

Aradon gyermekvédő ligát csinálnak. Velünk azonban, szegény felnőttekkel, nem törődik senki.

Roppantul szeret egyesülni
A nép, az istenadta nép:
Van egyesület mindenfajta,
Az ember akármerre lép.
De mind között a legkiválóbb
Az, amely gombamód tere n,
S amelynek tárgya, célja, vágya
Egy nagyszabású védelem.

A védelemre rászorul ma
Minden teremtetett földi lény,
Védelmet kíván ugy az aggszűz,
Akár a zordon agglegény.
Van egyület, amely egyre védi
A rabot és az állatot:
Állatnak, avagy rabnak lenni
Manapság pompás állapot.

Akiket most hozott a golya,
Óh mélyen tisztelt gyermekek,
Tinéktek szende hölgyek adnak
Védő és ápoló kezét.
Védik a csecsemőt, ha ifjú
S védik a veteránt, ha agg:
Csak mi maradtunk védő nélkül,
Mi gyenge, felnőtt férfiak!

Mitránk a csábítás veszélye
Leselg az utcasarkokon,
S ha erényünk támadja bárki,
Azt már nem is veszik zokon.
Ezernyi rettegésben élünk
Egy egy mesés szempár miatt:
A védelemre rászorulunk
Mi felnőtt, gyenge férfiak!

Ah hölgyeim, önökre vár most
A feladat, a szent, a nagy:
Segítsenek meg, mert különben
A bátorságunk cserbehagy.
Ah, védjenek meg, védjenek meg,
Tegyék meg, amit nő tehet:
Alakítsák meg valahára
A férfivédő egyület!

—zab.

Első magyar témagyár.

Előre fizetendő!

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 13.

Tegnap számunkban részletesen beszámoltunk arról a „plágium-vádról”, melyet Szomaházy István és Bródy Miksa ellen emelt Görcsöny Dénes, az Alkotmány című lapban.

Szomaházy és Bródy nyilatkozatai után minden jóhiszemű ember befejezettnek gondolta az ügyet. Görcsöny Dénes azonban ma tovább firtatja a dolgot és a következőképen mondja el a „plágium” történetét.

— Találkoztunk a mai nap folyamán Szűcs Dezső urral, a sokszorosán idézett koronatanúval s tőle meghallottuk az egész történetnek hiteles elbeszélését. Szűcs urnak jelenleg az az egyik foglalkozása, hogy novella vagy regény-témákat ad el eszmességeny íróknak. Pompás csevegő; novella témáit — hol kevésbé, hol jobban kidolgozva — elmondja vásárlóinak, akik azután meg, illetőleg leírják s a maguk neve alatt kiadják a hallottakat. Pár hét előtt odament hozzám a New York-kávéházban Szomaházy István s kérdezte tőle, nincs-e számára valami jó témája. Szűcsnek volt egy novella-tárgya, amit igen alkalmasnak tartott Szomaházy tollára, rögtön el is mondta azt Szomaházyknak, de kijelentette, hogy ennek a témának azonban határozott ára van s azt előre ki kell fizetni, az utólag adott téma árának egy részével ugyanis adósa maradt. Szomaházy meghallgatta a novella-tárgyat; kijelentette, hogy majd próbál belőle csinálni valamit, de nem fizetett s ezért Szűcs felmentve érezte magát az alól a kötelezettség alól, hogy a témát másnak el ne adja. Mikor néhány nap múlva Bródy Miksa is témát kért tőle, neki is elmondta az ismeretes történetet, amit azonban ekkor már Szomaházy is megírt.

Hát ez Görcsöny vélekedése szerint, plágium. Különben a „plágium” vidéken is nagy hullámot ver. Nagyváradról például ezt telegrafálják:

— Az a plágium ügy, melyet a fővárosi sajtó most tárgyal, helyi vonatkozásánál fogva élénk visszhangot keltett Nagyváradon is. A szóban forgó novellát ugyanis még 1899-ben egy nagyváradai újságíró, Kerényi Miklós írta meg „Molly becsületes asszony” címmel, a Nagyváradai Naplóba Kerényi azóta abbahagyta az újságírást, szigorlatokat tett és Bácskában ügyvédi irodát nyitott.

Szűcs Dezső tehát alighanem ebben a nagyváradai újságban olvasta a témát. Kolozsvárról pedig ezt telegrafálják:

— Két fővárosi lapban a múlt héten megjelent elbeszélés valódi szerzője, Kerényi Miklós nevű volt hírlapíró. Novellája annak idején egyik kolozsvári lapban is megjelent, sőt számos vidéki lap is átvette.

Mindebből világosan kitűnik, hogy se Szomaházyt, se Bródyt plágiummal komolyan vádolni nem lehet.

Görcsöny Dénesnek az „Alkotmány”-ban megjelent fenti nyilatkozatára Bródy Miksa a „Magyar Hírlap” mai számában röviden ezt jelenti ki:

— Az „Alkotmány” mai számában megjelent újabb förmedvény arról győzött meg, hogy Görcsöny Dénes, valódi néven Friedrich Károly dr. realiskolai tanár nem gazember, hanem hülye. Ezzel az ügyet a magam részéről befejeztem, a többit majd a bíróság fogja elintézni.

A színház műsora:

Szombat: A császár katonái, színmű. (A bérlet.)
 Vasárnap: Délután Bálkirálynő, operett. Este A császár katonái, színmű. (B bérlet.)

A császár katonái.

(Társadalmi színmű 3 felvonásban. Írta: Földes Imre. Bemutató előadás.)

A francia hadsereget a glóriáért dicőseges emléke és rovás eszméje hevíti; olyan eszme, mely nemcsak a francia hadsereget, hanem az egész nemzetet lelkesíti és egyesíti a hadsereggel. A német armé a nép gyermekeiből kerül ki, gondolatban, érzésben egy a néppel és mikor Vilmos császár azt az emlékeztető beszédet intézte az ujoncokhoz, hogy ha parancsolják, saját szülőiket és le kell lőniök, félelmetes morajban sugott fel a német nemzet tiltakozása. Ezek a nagy nemzeti példák és a magyar vezényelők nyelvért folytatott és már rég óta koalícióba fulladt parlamenti küzdelem adhatta az inspirációt Földes Imrének, a nagy tehetségű fiatal írónak ma bemutatott darabjához.

Nem társadalmi színmű Földes darabja, nem is iránydarab, hanem sokkal inkább nevezhető kórképnek, mely speciálisan a dualizmusból fakad, ennek a fojtó levegőjéből táplálkozik, alakjait abból a külön világból veszi, mely a mi speciális közjogi viszonyaink mellett „állam az államban” és soha nem volt rokonszenves a magyaroknak. A hadseregről, annak a szelleméről írt Földes színdarabot, alakjait úgy állítva be, hogy az nemzeti okulárén keresztül nézve nagy hatásra tarthat számot.

A polgári társadalom és a közös hadsereg egymást soha meg nem értő szellemét viszi színpadra a katonai szellem olyan beállításával, mely csak részben igaz és ahogy Földes megírta, hangulatkeltésre alkalmas lehet, de ezernyi tévedéssel van szaturálva. Két magyar tiszt a főhős a darabban. Mindkettő a közös hadseregben szolgál és míg az egyik fanatikus kötelességérzetből saját tisztársát is feljelenti, mikor az újságírókat ír a közös hadseregről, addig a másik megtagadja az engedelmességet, mikor a fenyegető tömegre kell lövetnie. Két szélsőség, amiről még vitatkozni sem kell. Olyan szellem nincs a közös hadseregben, hogy szívesen látnák a denuncianst, viszont nem akceptálom egy katonára részéről az élethivatásából folyó kötelesség megtagadását az első adandó alkalommal, mikor annak teljesítéséről van szó. Hová fajulna a katonai fegyelem, ha háboru esetén a humanizmus magasztos érzése diadalmaszkodnék a katonai kötelességérzetén és minden engedelmességet megtagadva milliók és milliók sorsát veszélyeztetné. Ameddig a népek létérdekeit esetleg háboruval tudják biztosítani és fentartani, addig a hadseregekben az egyénnek alkalmazkodni kell és minden egyéniségének fel kell oltadnia abban a szellemben, melynek szolgálatába állt. Földes *obstrukciós* színműve nagyhatású, de nem igaz. Hogy a szerző szavait citáljam, „hülye” ezredek is vannak, de vannak hülye politikusok is, de azért nem minden politikus hülye és nagyon sok művelt, okos és kiváló ezredes akad az armádiában. Ami a polgárság és katonaság közti viszonyt illeti, ezt fényes tollal írta meg Földes Imre és kiváló megfigyeléssel leste el. Az a világ, amelyben a katonák élnek, az a nehezen akceptálható felfogás, melyet még ma is gyakran hallunk a külön „tisztai becsületről”, magas választófal, melyen még csak átpislantgatni sincs kedvük a civileknek, akik, ha nem

volna meg az a fal, hát maguk emelnének ilyen, mert hát ez nálunk a dualizmus folyamánya.

Földes tagadhatatlanul érdekes színmű keretében vitte színpadra ezt a kérdést. A darab meséje izgalmasan érdekes és a közönség idegeit alaposan próbára teszi.

Egy Gyarmathy nevű közös főhadnagy „Egy aktív tiszt” aláírással cikket ír egy napilapba. A cikk megjelenése után valaki denuncialja Gyarmathyt, akit degradálnak és aki aztán öngyilkos lesz. A várost a szenzációs eset tartja izgatottságban. A civilek minden érintkezést beszüntetnek a tiszttal, sőt a kaszinóból is kizárják a tiszteket. Karádi István is, a kinek Erzsike lánya Szilassi százados menyasszonya, kiveszi részét a bojkottból, amennyiben egyik estélyéről, melyre az egész tisztikar hivatalos, az összes civilek kimentik magukat és távol maradnak. Ezzel kezdődik a darab. Juhász főhadnagy valóságos dicsőítést zeng a távol maradó civilekről és keserű gunnyal becsmerli hivatását, az egész közös hadsereget és annak szellemét. A Gyarmathy ügyből kifolyólag három heti szobafogságot szenvedett, mert előzetes tudomása volt a cikkről és nem tett feljelentést. Az ezredes fel is szólította, hogy adja be lemondását, amit Juhász addig nem akar megtenni, míg a denuncianst ki nem nyomozza.

Az estélyre érkező vőlegényt azzal fogadja menyasszonya, hogy a civilek lemondtak, mert nem óhajtanak a tisztekkal érintkezni. Könyörögve kéri vőlegényét, hogy otthagya a katonai pályát, lépjen ki a gyűlölt körből és mint magyar ember, ne azonosítsa magát az ott uralkodó szellemmel. Karádi István kiméltelen igazságokkal akarja meggyőzni Szilassit a civilek felfogásának helyességéről, ami Szilassival végkép meggyőülte a polgári felfogást és inkább kész szerelméről lemondani, mintsem egy jöttányit is engedjen katonai elveiből.

Juhász lankadatlanul nyemoz. Az első nyom Szedlacek kadét, aki látta, mikor Juhász Gyarmathy lakásán a cikk kéziratát olvasta. Karádiéknál Karádi Zoltán segítségével leltatja a cseh kadetot, aki berögzve annyit bevall, hogy egy önfeladott pillanatában elárulta Gyarmathyt egy tisztnek, az a denuncians. Miközben kétségbeesetten faggatja Szedlaceket Juhász, alarmot fujnak. A nép Gyarmathy öngyilkosságán felháborodva, tüntetve vonul a kaszinóba és ott fenyegető magatartást tanúsít. Juhász nem is hederít az alarm kürtszóra, sőt a kétségbeesetten szabadkozó Szedlaceket is feltörtöztetja, mert mindenáron tudni akarja a denuncians nevét. A heves dulakodás közepette ront be Szilassi kapitány, aki magával hurcolja a főhadnagyot és kadetot. A katonaság sortűzére végre széteszik a tömeg.

O: halott és Juhász főhadnagy az áldozat. A főhadnagy ugyanis háromszori felszólításra sem lövet a tömegre, hanem békés hangon kéri a tüntetőket, akik a barátságos szavakra hallgatva, békén távoznak. Juhászt elfogják.

A harmadik felvonásban kihallgatásra rendelik Juhászt. Boldogan megy az ezredes elé, mert megfogja tudni, hogy ki volt Gyarmathy feljelentője.

Miautt Juhász benn van az ezredesnél, megjelenik Szilassi írodájában Erzsike az apjával, visszahozta a kapitány jegygyűrűjét. Már nem szereti, nem lehet őt ember gyűlöletének a felelőse. Szilassi mardosó kinokat szenved, előbb becsukatott egy bakát, aki az apját rekamlálta tőle, az apját, aki az őt halott közt volt, izgatottan les az ezredes ajtója felé, ahol Juhász kihallgatása történik, itt áll előtte zokogó menyasszonya, nem tudja elviselni a reá-

zuduló fájdalomakat, kislét a szobából, hogy szabadon bocsájtassa a lecsukott bakát.

Juhászt szembeesíteni akarja az ezredes a denuncianssal. A főhadnagy boldogan les a pillanatot, hogy szemtől szembe állhasson Gyarmathy megrontójával. Az adjutáns Szilassi kapitányt keresi, ő a denuncians. Miközben keresik, két tiszt rohan be a szobába, elrémült arccal sugnak valami Juhásznak, a függöny legördül. Vége a darabnak.

Földes egészen az utolsó jelenetig pompás színpadi technikával írta meg nagyhatású színművét. Az utolsó jelenet azonban üres, hatás nélkül vesz el, nincs csattanója. Szilassi öngyilkos lett, de ennek bejelentése hatástalanul történik, a függöny már le is gördült, mikor a közönség kitalálja, hogy mi is történt. De ez elnézhető hiány, a darabnak fényes kvalitással melletti.

A közönségre a darab is, az előadás is nagy hatást gyakorolt. A siker oroszlanrésze Szendrey Mihályé. Nagyszerű volt Juhász főhadnagy szerepében. A hivatásában csalódott, ekeseredett, cinikus katonát sok eredetiséggel kreálta. Sok derűtséget keltettek jó ízű kifakadásai, de ép oly hatásosak voltak szerepének komoly jelenetei is, a melyeket minden pátoz nélkül, mégis igazi drámai előadásban interpretált. A második főszerepet, Szilassit Keszler játszotta nagy hatással. Az előadás mintaszerű volt, így a többi szereplőt csak neveik felemlítésével dicsérhetjük meg. Játsoztak és nagyon jól játszóttak *Delly, Horti, Várnay, Ledvey, Szathmáry* és *Faludy*. Hunyady Ferenc hajdu szerepében kabinetalakítást mutatott be. *Fejér* Adár egy baka szerepében, aki agyonlőtt apját követelte kapitányán, meglepő sikert aratott. Percsklig tapsolták.

Végül egy érdekes jelenséget kell regisztrálnunk. Nagyon sok katonatiszt volt a nézőtérén. Az aradi katonai parancsnokság, helyes érzéktől veselve, nem tiltotta el a darab megtekintését. Nincs is miért, nagyon szép darab és ha valaki igazat mond, még ha kellemetlen is, nem illik rossz néven venni.

H. G.

* Az Uránia leghosszabb műsora. A közönség nem is tudja, hogy milyen időt vesz igénybe egy mozgófénykép műsor lejátszása. Akárhányzor után inulnak, hogy a műsor csak hat képből áll, holott nem a képek száma, hanem azok hosszúsága adja a műsort. Száz méter hosszú kép lejátszása hat percet igényel. Az Uránia most előadásra kerülő programja 1800 méter, tehát szünet nélkül leadva 78 pernyi játékidő igényel. Ez a leghosszabb mozgófénykép műsor, melyet Magyarországon egy előadáson leadtak. De nemcsak a pompás mozgóképek, hanem Pompéji és Herculánium gyönyörű vitelt képei is szórakoztatják a közönséget, mely ilyenképen a legkiválóbb szórakozáshoz jut az Urániában.

* A Neogrady-kiállítás még mindig nagy számmal keresi fel az érdeklődő közönség, amely ugyszólván rajong most a Neogrady-képekért, mert most van ugyszólván először alkalma a kiváló festőművész kvalitásait jobban megismerni. A tetsző, csinos kivitelű képek közül ma ismét kettőt vásároltak meg: *Zerkovits* Rudolfné a „Virágos domboldal” és *Parecz* György az „Egérilyuk” című festményeket vették meg. A kiállítás megtekinthető a *Weiss és Klein* cég szalonjában.

* Pataky-képek sikere. *Pataky* Lászlónak, az országos nevű festőművésznek három nagyobb olajfestménye látható a *Weiss és Klein* cég könyvkereskedésében. Az egyik képet, a „Csász-

címűt *Purgly* János földbirtokos a mai nap folyamán megvette.

* Az utolsó párisi estély. Szombaton este mutatja be az *Uránia* színház a nagy sikert aratott pikáns műsort, melyet direkte Párisból hozatott az *Uránia* színház. Est az előadást több oldalról hangzatos kivánságra tartja meg szombaton este az *Uránia* színház, mely a közönség minden óhajtását parancsnak tekinti. Ma, szombaton az estély a színházi előadás után kezdődik.

Dráma egy váltó miatt.

Gyilkosság és öngyilkosság.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Arad, március 13.

Rómes családi drámáról értesítenek bennünket Ipolyságról.

Az Ipolysághoz közel eső *Kis-Kessi* községben lakik *Steiner* Gábor kisbirtokos, aki nemrégiben nősült meg. Egy közeli faluból vett asszonyt magának és boldogan is éltek egy ideig, míg azután fogytán volt a pénz és beállított ezer szörnyűséggel a szegénység.

Steiner kezdetben apró kölcsönökhöz folyamodott, amikor ezek kimerültek, az apósát pumpolta meg. Ez is csak egy ideig tartott, mert az apósának elfogyott a pénze és fogytán volt a türelme is.

Steiner maga már nem is mert kérni pénzt a felesége szüleitől és a napokban átküldte feleségét a közeli faluba, Lontóra, hogy az asszony hozzon neki pénzt, legrosszabb esetben váltóaláírást az apósától.

Az asszony átment, de nem hozta meg sem a kívánt összeget, sem pedig a váltót. A férj nagy jelenetet rögtönzött, amelynek a végén fogott egy konyhakést és elmeteszte vele felesége nyakát.

Mikor látta, hogy az asszony vágási sebétől patakzik a vér és már csak hörögni tud a nő, elővette a kést és a saját nyakára szegte. Nagy sebet ejtett rajta, de nem életveszélyeset és a szomszédoknak sikerült mindkettejök vérzését elállítani. Az Ipolysági kórházba szállították őket. Az asszonyt azonban a fővárosba küldték, ahol most élet-halál között lebeg.

Steiner Gábor sebe is komolylyá vált és maga kérte, hogy Budapestre hozzák őt gyógykezelés céljából. Két ápolót adtak melléje, akikkel *Steiner* elbeszélgetett a vasuton.

Minduntalan a felesége felől kérdezősködött.

— Ugyan meghalt-e a szerencsétlen teremtés, vagy föl fog-e épülni — kérdezte a kísérőket.

Ezek azt a felvilágosítást adták, hogy bizony nem sok reményt fűznek az orvosok a fölépüléséhez.

A lesújtó válasz hallgatagá tette *Steinert*, aki azután nem kérdezett és nem is figyelt kísérőire.

Amint a vonat Bél és Ipoly Szakállos között volt, *Steiner* megkérte kísérőt, hogy engedjék a félreeső helyre. Kiment, de ahelyett, hogy kívánt helyre menne, — kiugrott nyílt pályán a vonatból és futásnak eredt. Letépte nyakáról a kötést és líhegve iramodott a közeli Ipoly felé. Az ápolók megállították a vonatot, utána futottak, de már nem tudták elérni. *Steiner* az Ipolyba ugrott és belefullasztotta magát.

Holttestét még nem találták meg.

Nagy tüntetés a fővárosban.

Véres összeütközések.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Arad, március 13.

A nemzetközi szociáldemokrata párt az általános választói jog érdekében ma este ismét nagyszabású tüntetést rendezett, amely oly hatalmas méretű volt, a minőt a tüntetésekhez hozzászórt főváros már évek óta nem látott. A tüntetés véres lefolyású volt, úgy a rendőrség, mint az utcai tömegből számosan megsebesültek. Igen sok letartóztatás is történt.

A szociálisták szándéka az volt, hogy három különböző helyen gyülekezve, egyenként vonulnak a belvárosba és az Erzsébet-köruttra, hogy a Nemzeti és Országos Kaszinó, valamint az alkotmánypárt és a függetlenségi párt helyiségei előtt a választói jogért tüntessenek.

A rendőrség már a kora esti órákban értesült arról, hogy nagyobb méretű tüntetések készülnek és ennélfogva a legmesszebb menő intézkedéseket tette a kihágások megakadályozására. Az összes veszélyeztetett helyeken nagy számú lovas és gyalogos rendőrség helyezkedett el.

A munkások három nagy csoportban gyülekeztek. Az egyik csoport körülbelül ezer ember, este nyolc órakor a külső Váci-körutról, a *Marseillaise*-t énekelve vonult a *Kosztán* Lajos-utca felé, miközben sűrűn hangzott:

- Éljen az általános választói jog!
- Le a fekete gróffal!
- Le a koalícióval!

A *Dohány-utca*ig akadálytalanul közeledtek a *Belváros* felé, a *Dohány utca* sarkán, a *Huszár* féle ház előtt azonban nagy számú rendőrség állta útjukat és a tömeget feloszlítani igyekezett.

A tüntetők mindjárt agresszív magatartást tanúsítottak. Köveikkel és vasdarabokkal dobálták a rendőröket, sőt a tömegből néhány revolverlövés is történt. A fenyegető helyzet láttára a rendőrök kardot rántottak és a tüntetők közé rentottak, miközben számosan megsebesültek.

Egy kisebb csoport a *Semmelweis-utca*n akart keresztül törni, de a rendőrség ezt megakadályozta. Itt rendkívül heves összeütközés támadt a tömeg és a rendőrök között. Egy rendőr baltáját revolverlövésrel szétrombolták, *Glósz* rendőrfelügyelőnek baltáját pedig egy súlyos ütéssel megbénították. Egy rendőr súlyosan megsebesülve esett le lováról. A tüntetők között is igen sokan megsebesültek. A rendőrség mintegy harminc embert letartóztatott.

A tüntetők egy másik csoportja a *Zichy Jenő* utcából, ahol több ablakot zúzott be, mellékutcákon át a *Belváros*ba igyekezett jutni. A terv azonban nem sikerült, mert a *Váci-utca*nál a rendőrség rohammal visszakergette a tömeget.

Egy harmadik csoport az *Erzsébetváros* mellékutcáin az *Almássy-térre* vonult, ahol a hetedik kerületi függetlenségi pártkör helyisége van. Itt az összes ablakokat kövekkel és vasdarabokkal beverték. A vasdarabok nyomdából származó úgynevezett „hajók” voltak, ami arra enged következtetni, hogy a tüntetők között igen sok szedő és egyéb nyomdai alkalmazott volt.

A tömeg ezután a köruttra akart vonulni, a rendőrség azonban a szándékában megakadályozta. Számos sebesülés és huszonkilenc letartóztatás történt.

Erdemes, hogy a letartóztatottakat nem kihágás miatt, mint eddig szokásban volt, a főkapitányság elé állították, hanem hatóság elleni erőszak miatt az ügyesség fogházába szállították.

A tüntetők egy töredéke asután a *Kertész-és Dohány-utca*n keresztül a „*Népszava*” szerkesztősége elé vonult, ahol *Weltner* *Jakab* bevezetést intézett hozzájuk. Innen a *Rákóczi* uton keresztül az *Erzsébet-köruttra* vonultak, ahol már nagy rendőri készenlét várta rájuk. A tömeg számos ablakot betört és egy revolverlövés szétzústa a *Newyork-kávész* egyik hatalmas tükörablakát.

A rendőrség végre nagy erőfeszítéssel a tüntetőket szétkergette. A nyugalom és rend csak tizenegy óra tájban állt helyre.

HIREK.

A császár alattvalói

és a király alattvalói.

Arad, március 13.

Az osztrák császár megengedte, hogy hatvan éves uralkodói jubileuma alkalmából a bécsi alattvalói hódoló díszmenetet rendezzenek neki. Nemcsak megengedte, de megígérte, hogy ő maga is résztvesz a menetben.

E röpké és rövidke hirben mennyi politika. És milyen valóságos bölcs és jó politika. Jó politika azért, mert kiszámíthatatlan, bécsi zsebekbe vándorló milliókat jelent. Bölcs politika azért, mert a Habsburgoknak használ.

A bécsi nép rettenetesen lojális. Ezt mondják a bécsiek és ezt hitetik el a világgal. Azonban tetszett volna elolvasni a bécsi lapokat, mikor hirül adták azt, hogy őfelsége nem akarja hatvan éves osztrák császári jubileumát úgy megünnepelni, mint valami szinpadí király, aki előtt elvonul a lakosság festői menetben és másnap elfelejti, hogy miért is jubilált? Állandó alkotással akarta a nevezetes évfordulót nevezetessé tenni s kiadta parancsba, hogy az ünnepekre szánt sok-sok milliót fordítsák — gyermekvédelmi célokra.

És ekkor a hü alattvalók, a jó bécsiek, akik hozzászórtak az udvar pénzén való meggazdagodáshoz, fogukat csikorgatták és öklüket rázták. Elestek egy jó üzlettől. A lapok egész nyíltan megírták, hogy a bécsi ipar a kormányt teszi felelőssé s rajta veszi számon az elmaradt hasznót. Vezércikkek siratták a várt idegen forgalom vízbeesését, s az ipari és kereskedelmi érdekviseletek gyűlésezték, tárgyaltak és mindenek felett félig bus-panaszos, félig fenyegető kommunikéket helyeztek el a lapokban.

Lueger tábora megrökönyödött. Kisesett a kezéből a zsákmány. A kisiparost már évek óta azzal vigasztalják, hogy a jubileumi esztendő fellendíti a pangó és tengő iparot.

Futottak fűhöz-fához, kormányhoz, udvarhoz, de a császár hajthatatlan maradt. A belügyminiszter háromszor volt kihallgatáson ő felségénél s megmagyarázta a királynak, hogy a bécsiek a saját szívüket tépik ki, ha hűség-hódolatukat le nem rakhatják a Burg kapufélfájához.

A császár öreg ember és ismeri a maga népeit. Tudja jól, hogy hűséget lehet másképp is bemutatni, mint szinpadí játékkal. Az iparosok, kereskedők azonban addig rágták a belügyminiszter fülét, míg

elhatározta magát, hogy kirukkol a színel. Tegnap újra kihallgatásra ment.

— Felsőg, — szólott — ha a felvétel elmarad, abból a bécsi iparnak és idegen forgalomnak kiszámíthatatlan kára lesz. Kegyelmesen méltóztassék ezt a csapást hűséges fő- és székvárosától elhárítani. Az ipar meg a kereskedelem megrekedt. Segítsen hűséges népén.

A császár gondolkodóba esett. Kegyelmesen fogadta miniszterének szavait s megizente Luegeréknek, hogy nem bánja, legyen diszmenet. De kikötötte, hogy az üzenetben legyen benne, hogy csak azért, mert az ipart és kereskedelmet nem akarja károsítani. Sőt! Ő maga is részt vesz a menetben. Tudva vagyon, hogy ennél hatásosabb attrakciót a legelmébb rendező sem tudott volna kispekulálni. Junius közepén, az idegen forgalom főszezonjában tartják meg a császári jubileum tiszteletére és a bécsi ipar fellendítésére a diszmenetet.

Akkor fog Budapesten a magyar parlament bankbizottsága ülésezni, vitatkozni, vajjon az önálló bank épületén a nagy kapu mellett legyen-e egy kis kapu is?

Vagy talán még ott se fog tartani.

No de biztosan tudjuk, hogy addigra már kétséget kizárólag el lesz döntve, ki lesz önálló bankdirektor!

Tr.

— Csernoch János püspök beiktatása. Csernoch János püspök — értesülésünk szerint — április hó elején Temesvárra érkezik és a káptalan előtt felolvastatva a kinevezésére vonatkozó okiratokat, átveszi az egyházmegye kormányzatát. A püspököt május hónap folyamán fogja fölszenteini Hornig Károly br. püspök és ugyanakkor megy végbe ünnepélyes beiktatása is.

— Báró Barabás Béla. Nagyváradról táviratozzák: Ma itt járt Bärenreiter reichsrathi képviselő, aki egy ujságíró előtt igen érdekes dolgokat mondott el Barabás Béláról. Ő Weisskirchner einöktől a legkonkrétebb formában arról értesült, hogy a király, aki szerfölött megszerette Barabást, legközelebb bárói rangra fogja emelni. Ausztriában igen nagyra becsülik Barabást, aki legutóbbi szereplésénél igen komoly államférfiúi kvalitásokat mutatott. Eddig szól a hiradás, amely kissé hihetetlen ugyan, de elvégre a hírlapíró nem tehet róla, ha a jókedvű reichsrathi képviselő ilyen tenorban csevegett vele.

— Vasuti baleset Makón. Makóról táviratozzák: Az arad-csanádi vasutak makói állomásán a Szeged felől befutó tenervonat egyik kocsijának rugója eltört, minek következtében négy kocsi kisklott, mintegy 50 méternyire szétrombolva a síneket s a talpfákat izsó-porrá szúva. A kisklott kocsik közül kettő mélyen a földbe furódott. A kár jelentékeny. Emberéletben nem történt baj. A pálya helyrehozásán 20 munkás dolgozik.

— A szilárd hármasszövetség. Kölnből táviratozzák. A Kölnische Zeitung egyik berlini távirata szerint Nemetországban örömmel üdvözik azt az erélyes visszautasítást, amelyben Tittoni olasz külügyminiszter azt az állítást részesítette, hogy a Balkán-vasutak kérdése Olaszországnak Nemetországhoz való viszonyát és a hármasszövetségben való helyzetét veszélyeztette. Tittoni nagy, politikailag átgondolt beszéde alapos csalódást okozott azon számítgató politikusoknak, akik a szandzsák-

vasut ügyével kapcsolatban a hármasszövetség egyes tagjai között elkedvetlendést jósoltgattak.

— Pap Mariska haldoklik. Budapesti tudósítónk jelenti: Pap Mariska, az ismert nevű novellairónő, aki néhány hónappal ezelőtt öngyilkossági kísérletet követett el, hashártyagyuladást kapott. Budai lakásán halálos betegesen fekszik. az orvosok lemondtak életéről.

— A barcelonai bombamerénylet. Barcelonából táviratozzák: A kikötőben ma délután 4 órakor, ugyanazon a helyen, ahol tegnap este robbanás történt, bombát találtak. A bombát páncéloskocsiban szállították el, ebben azonban felrobbant és megrongálta a kocsit. Este 7 órakor a város központjának igen élénk terén ismét találtak bombát. Hir szerint még több gyanús tárgyakat is felfedeztek a városban.

— Érkeznek a visszavándorlók. Ruttkáról jelenti: Az Amerikából való tömeges visszavándorlás még egyre tart. Tegnap Oderbergről a kassa—oderbergi vasut két különvonata mintegy 900 vándorlóval érkezett Ruttkára. Ma ismét egy különvonat 600 visszavándorlót hozott. A kassa—oderbergi vonalon alkalmazott vasutasok azt beszélik, hogy Oderberg városa meg van tömve visszavándorlókkal.

— Borzalmas automobilbaleset. Turinből táviratozzák: A turin—milánói vasutvonal sinpárja felett elterülő egyik hidon tegnap éjjélkor egy automobil összeütközött a gőzzel hajtott közúti vasut egyik kocsijával és a bennülökkel együtt lezuhant a pályatestre. Hét egyén, közöttük három nő, életét vesztette, öten, közöttük egy nő többé-kevésbé súlyosan megsebesültek. A halottak közül felismerték a Castagnini testvéreket és egy Ramondelsol nevű egyént. A többiek személyazonossága eddig nincs megállapítva.

— Az agghonvédek március 15-je. Meisztrovits János ur, a f. hó 15-én az országos ünnepe napjának emlékére az összes 1848/49-es aradi honvédek tagjait, egy a tisztjeit, mint pedig altisztjeit és közharcosokat déli egy órakor díszes ebédre a Magyar Király vendéglőbe meghívja. Meisztrovits János megbízásából May Soma, jegyző.

— Zöldi Elza állapota. Zöldi Elzának, a temesvári ketős szereiml drama áldozatának állapotában — mint Temesvárról jelenti, — a javulás, amely már a végzetes tettet követő harmadik napon beállott, tartós. A kompikációk, amelyekről az orvosok az első napokban félték, nem állottak be. Etvágya van, kedélye a körülményekhez képest elég nyugodt, világosan és néha kedvvel beszél mindenféléről az atyjával és a nővérével, akik szüntelenül mellette vannak. A kórház igazgatóságához és gondnokságához még most is egyre jönnek nap-nap után a kérdezősködések, érdeklődések a társadalom minden részéről. A golyót még egyelőre nem lehet kivenni, mert bár idegél, mint jeleztük, nyugodtabbak, de egy operáció előreláthatólag uból megzavarná az idegrendszere működését és azért a műtétet elhalasztották.

— Gyermeknap Makón. Makóról jelenti: A gyermekvédő liga bizottsága Navay Tamás elnöklésével ülést tartott, amelyen kimondták, hogy április 2. és 3-án gyermeknapot rendeznek. A tavalyi gyermeknap szép összeget juttatott a ligának s az idei még nagyobb szabásúnak ígérkezik.

— Egy híres cigányzenekar Aradon. Ma és a következő napokon a Központi-színhoda téli kertjében Rács Károly debreceni híres cigányprimás 19 tagú zenekarával hangversenyez. Szabad bemenet. Salvátor-sör csapolás. 1228

— A természet óriási szolgálatokat tesz az emberiségnek, amennyiben sok betegség ellen szolgálja a segítőszereket. Egyike a tenger által nyújtott legjobb szerekek a csukamájolaj, melynek határnya azonban az, hogy nagyon visszatetazó ize van.

A „Scott-féle Emulsió” formájában azonban a csukamájolaj is jó ízű és könnyen emészthető, akár csak a tejfele; a csukamájolaj összes gyógyerejű tulajdonságai a „Scott-féle Emulsió” ban nemcsak, hogy megvanak, hanem még sokkal hatásosabbak is. Egy házban sem szabad hiányozni a „Scott-féle Emulsió” nak. Kapható a gyógyszerárakban.

— Buziásfürdő. melynek természetes szénsavas forrásai már a rómaiak idejéből világhírűek, immár nemcsak a szenvedő emberiségnek, hanem az iparnak is fontos szolgálatokat teljesít. Musehong Jakab, ezen hírneves fürdő új tulajdonosa nagy áldozatkészséggel hatalmas műveket létesített a természetes, végyleg tiszta folyékony szénsavnak ipari célokra való felhasználására. A kartellen kívüli művek képesek bármely mennyiséget szállítani.

— Egy népszerű. A „Moll-féle sóborszesz” által a betegeknek egy ép oly gyógyhatása, mint olcsó szer nyújtatik köszvényes és csuzos bántalmaknál, sebeknél és daganatoknál. Egy üveg ára utasítással együtt K. 1.90. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész cs. és kir. udv. szállító által, Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban és anyagkereskedésekben határozottan Moll-féle készítmény kérendő az ő gyári jelvényével és aláírásával.

— Rumcompositio 1 literhez 20 kr. Likör aroma 1 literhez 30 kr. Vojtek és Weisznál. 191

MULATSÁGOK.

(=) Vasárnap, március hó 15-én az ipartestület összes helyiségeiben nagy álarcos bál lesz. Belépti díj: álarcosoknak 1 korona, nem álarcosoknak 1 kor. 60 fill. Karzat 60 fill. Kezdeté este fél 9 órakor.

TORVÉNYKEZÉS.

§ A szerelemszomjas legények. Bozsán Miklós és Petkó Miklós fiatal mondoriaki legények a múlt év december tizenharmadikán a Miklós és Glogovác közötti országuton Czöllner Ferenc fuvaros kocsijáról egy tizenöt korona értékű csomagot leemelték és elloptak. Ezután kocsijukon folytatva utjukat, Glogovácban Bozsán Miklós megtámadta az uton haladó Kontsi Sándornét és egy konyhakéssel fenyegette, hogy leszurja, ha a nála levő pénzt át nem adja. Az asszonynak azonban nem volt pénze, mire az ittas legény megragadta, az ut mellett árokba dobta az asszonyt és rajta erőszakot követett el. Kontsi Sándorné ellenállott, Bozsán Miklós azonban bírokra kelt vele, miközben az asszonynon súlyos sérüléseket ejtett. A legények a merénylet után Mondoriak felé hajtottak, a fuvaros azonban időközben észrevette a csomag eltűnését és mivel a mellette elhajtó legényekre gyanakodott, telefonon kérte a mondoriaki előjáróságot, hogy a községbe kocsin érkező két román legényt tartóztassák le. Bernát Ferenc községi segédjegyző és egy rendőr várta már a legényeket, de ezek ellene szegültek a letartóztatásnak és csak nagy erőfeszítéssel sikerült őket a község tömlöcöbe csukni. A Bittó József elnöklésével megtartott mai főtárgyaláson a vádlottak tagadták a terükre rótt bűncselekményeket és mivel a kihallgatott tanuk sem tudtak a vádatat teljesen beigazolni, a bíróság Krenner Zoltán dr. védőbeszéde után Bozsán Miklóst tizennégy napi fogházra és tiz korona pénzbüntetésre, Petkó Miklóst pedig hét napi fogházra ítélte. A törvényszék Bozsán büntetését a vizsgálati fogsággal kitöltőnek vette. Az ítélet jogerős.

ÚJ KÖNYVEK.

Fidibusz! A legkitünőbb magyar élclap. Páratlan népszerűség! Remek szöveg, pompás képek! Mérsélen olcsó! Egy szám 5 krajcár. A Fidibusz előfizetési ára: Egész évre 6 K., félévre 3 K., negyedévre 1 K 50 fillér, egy hónapra 50 fillér. Mutatószámokat küld a kiadóhivatal: Rökk Szilárd-utca 9.

Mit nyujtanak az állam és a városok az iparnak? E címen Sugár Ottó, a „Honi Ipar” szerkesztőjének tollából érdekes könyv jelent meg melynek előszavát Sztéryni József államtitkár írta. A mű hézagot pótol iparfejlesztési irodalmunkban, mivel mindazokat a gyakorlati tudnivalókat tartalmazza,

Olcsó árak, nagy megtakarítás!!

Angol öltöny és felöltő szövet ujdonságok megérkeztek a kizárólagos posztó gyári raktárba

Leichner és Fleischer Arad, Szabadság-tér 17.

Angol női costum kelmék nagy választékban

melyeknek ismeretére okvetlenül szüksége van annak, aki Magyarországon iparvállalatot akar létesíteni, avagy vállalatát állami és községi támogatással ki akarja bővíteni. A mű tartalma a következő: Az iparfejlesztési törvény, annak kommentálása, az iparfejlesztési törvény végrehajtási utasításának magyarázata, mindazon gyakorlati utbaigazítások kapcsán, melyek az állami támogatás kikérésére vonatkoznak. Különösen becses és teljesen új a könyvnek az a része, mely a városok és községek iparfejlesztési tevékenységére vonatkozik. Ebben a szerző hosszas és fáradságos anyaggyűjtés alapján átnézetes formában kimutatja, hogy milyen város vagy község milyen kedvezményeket nyújtanak az iparvállalatoknak. Végezetül a szerző közli a kereskedelmi miniszterium által a legközelebbi évtizedre megállapított iparfejlesztési program tömör kivonatát. A könyv, melyben az iparfejlesztés jelentőségét egy a szerzőhöz intézett levél formájában Gelléri Mór kirtan. méltatja, nemcsak annyiban végez hasznos munkát, hogy — az „állam és a városok összehangzott működését mozditja elő az iparfejlesztés terén” — hanem annyiban is, hogy a magyar iparossgot teljesen ellátja mindazokkal a gyakorlati tudnivalókkal, melyekre szükségük van azoknak, akik a gyakorlati iparfejlesztés terén keresnek boldogulást. A mű 4 koronaért minden könyvkereskedésben, valamint a „Honi Ipar” kiadóhivatalában (Bpest, VI., Király-u. 34) kapható a legközelebb német nyelven is megjelenik. **B-s.**

400 mm. tengeri 5.90 —
Návleges jegyzés:
Rozs 9.50 —
Zab 7. —
Árpa 6.50 —
A gabonásárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktörzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, március 13

Ame-ika egynyelccaddal magasabb. Kevés forgalom. 5 fillérrel olcsóbb árak.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Dél zariát	5 órai zariát
Buza Áprilisra . . .	12.01—12.03	11.92—12.93
Buza októbrára . . .	9.83—9.87	9.95—9.96
Zab áprilisra . . .	7.88—7.89	7.86—7.87
Rozs áprilisra . . .	10.73—10.74	10.68—10.69
Tengeri majusra . . .	6.74—6.75	6.72—6.73

Szerd. 6 óraig.

Osztrák hitelrészvény 642.50
Magyar hitelrészvény 771.75

Budapest-kőbányai szeszeskereskedelem.

— Március 13. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 250—320 kilogrammig terjedő súlyban 126—126 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 126—126 fillérig.
Szerbiai: Nehéz páronként 266 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.
Számlaszám: Március hó 10. napján volt készlet 24.249 darab, március 11. napján főlhajtott 543 darab, március 11. napján elszállított 276 darab, március 12. napjára maradt készletben 24.507 darab.
A borsó sertés üzlet irányzata. Élénk.

IDEGENEK ARADON

— Március 13. —

Központi-szálloda. Dietz Sándor utazó mérnök Budapest. — Grün Odón ügynök Budapest. — Grünberger Mór utazó Budapest. — Szilágyi Arthur Károly dr. ügyvéd Budapest. — Szindhinozen Emil dr. ügyvéd Temesvár. — Fusch Ignác joghallgató Zenta. — Perjéssy László kamarai titkár Szeged. — Mága János keresk. kamarai titkár Temesvár. — Schreiner József titkár Petrozsény. — Gidró Jenő dr. orvos Vulkán. — Kolpert Aurél utazó mérnök Budapest. — Rosner Lázár kereskedő Gyulafehérvár.

vár. — Bruk Sándor kereskedő Batta. — Fenyő Sándor utazó Budapest. — Neufeld Jenő utazó Budapest. — Löwinger Ferenc kereskedő Gombos. — Neumann Samuel vendéglős Piski

Fehérkereszt-szálloda. Szücs Sándor hivatalnok Nagyvárad. — Braieszku György magánzó Betlenháza. — Dedinszky Béla dr. ügyvéd Makó. — Sivó Jusztin takarékpénztári cégvezető Budapest. — Alics Lajos utazó Budapest. — Maras János utazó Bécs. — Zimmermann Gábor utazó Budapest. — Baur János utazó Budapest.

Vass-szálloda. Goldman Samu utazó Nagyvárad. — Turich M. birtokos Alvinc. — Berger Gerzson utazó Orosháza.

Pannonia-szálloda. Krasznay Piroska színésznő Budapest. — Feisler Lajos utazó Budapest. — Kovács Lajosné hivatalnok neje és leánya Nagyszénas. — Ney Sándor kereskedő Miske. — Führs Armin utazó Budapest. — Nemes Odon mérnök Menyháza. — Kekeli Dezső utazó Budapest. — Kohn Jakab kereskedő Kövesd.

Nemzeti Színház.

Szombat, 1908. évi március hó 14-én:

A) bérlet. A) bérlet.

A császár katonái.

Társadalmi színmű 3 felvonásban. Irta: Földes Imre.

SZEMÉLYEK:

Karádi István Várnai Jenő.	Joász Géza	Szendrey M.
Karádi Zoltán Hort. Sándor.	Sárossy	Faludy K.
Erzsébet K. Kopolnai J.	Keller	Leövey Leo.
Schneller Szathmári A.	Szedlacssek	Delly Lajos.
Marjai Ladiszlay J.	Pintér	Fejér Atadár.
Szállasi Ernő Kesztler E.	Ferenc	Hunyady J.

Köz este este 7 óra fél órakor.

Uj műsor. Kínai élet. Érdekes ujdonságok.

Uránia színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Műsor 1908. március hó 14-én, szombaton:

1. Rosszul jelölt fehérenemű. Kacagtató. — 2. Szent Bertalan-éj. Történelmi kép. — 3. Páncéling. Kacagtató. — 4. Büntett a hegyekben. Dráma. — 5. Első korcsolyázás. Kacagtató. — 6. Kőbányák. Tanulságos. — 7. Reggeli mulatság. Kacagtató. — 8. Hipnotizált béres. Kacagtató. — 9. Élet Kínában. Természet után. — 10. Pompei és Herculánium. Vetített képek.

Előadások délután 5, fél 7, és este fél 9 órakor.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda.

Este fél 10 órakor:

23 Nagy párisi estély. 23

Csak felnőtteknek.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 13.

Habár általában a gazdák az időjárás menetével megelégedettek, mindazonáltal jobban szeretnék, ha a tegnapé ötszhez hasonló — ha nem is hosszú ideig tartó — jégeső nem ismétlődne gyakran. Ha ezidőszaktól egy kis jégesőnél nagyobb bajt még nem okozott, később már alaposabb aggodalomra adhat okot.

A gabonaüzlet irányzata a határidő üzlettel illetőleg, az áprilisra köztölt üzletek lebonyolításának hatása alatt áll és bár időközönként el lanybul, alapjában véve szilárdnak mondható.

A készáru üzlet csendes. A forgalom csekély. Az árubirtokosok várakozó álláspontra helyezkedtek, bevárják a veséjéről adható határozottabb híreket, mert ezidőtájt bizonyosat mondani nem lehet.

A mal piacon közepes hozatal volt.

A mal piacon elkelt:

600 mm. buza 10.80—11.20

Vászon maradványok!

Az új kelmék

már megérkeztek!

Különös nagy gonddal összeválasztott

Costüm kelmék és divat-szinekek!

Uj blouse és pongyola-kelemék

páratlan szép mintázatban.

Rosenblüh H. és Társa.

Szabadság-tér.

Vászon maradványok!

A nagyérdemű közönség szives figyelmét felhívjuk

szövet kirakataink

megtéteztésére, hol az összes legújabb ruha, blous és pongyola kelmékből nagy kiállítást rendezünk.

Telefon 59b. 385

Diamant Ferenc

elektrotechnikai üzlet
Arad Atzél Péter utca 2.,
a színház léhajráttával szemben. Bo-
nus-udvarban.

Villanyvilágítási, oróátvitel,
telefon és csengő berende-
zés és javításokat szak-
szerűen és legolcsóbban
végzem. Gáz- és villanycsillárok
legmodernebb kivitelben.

Továbbá Auerégek, hengerek,
villanykörték, 1villámpaszemek, tul-
pánok, gyöngyrajtok, ernyők és
szereleési anyagok legjobb minő-
ségben gyári árakban kaphatók.

527-908. sz.

Hirdetmény.

Az 1907. évi XIX. t. c. 199. §-a a kerületi betegsegélyző pénztáraknak vagyon-
felszámolását rendelvén el, az aradi kerületi munkásbizt. sító pénztár igazgatósága
tisztelettel meghívja a felszámoló pénztár közgyűlési kiküldötteit

1908. március hó 22-én d. e. 11 órakor
a városháza földszinti tanácstermében tartandó
felszámoló közgyűlésre.

A közgyűlés tárgyai:

1. A közgyűlési jegyzőkönyv két hitelesítőjének kijelölése.
 2. Az 1907. január 1-től június 30-ig terjedő félévi zárszámadás beterjesztése.
 3. A vagyonmérleg beterjesztése.
 4. A felügyelő-bizottság jelentése.
 5. A felmentvény iránti határozathozatal.
 6. Az igazgatóság indítványa a mérlegszerűen kiütemezett vagyon hováfordítása tárgyában.
- Kérjük a tisztelt kiküldötteket, hogy meghívóikat igazolás céljából a közgyű-
lésre magukkal hozni sziveskedjenek.
Arad, 1908. évi február hó 17-én. 1246

Bak Sándor, s. k.
ügyvezető titkár.

Cukor László, s. k.
igazgatósági elnök.

Műhely áthelyezés!

Kenderesy és Paladics

épület- és bútortasztalosok
Arad, Deák Ferenc-utca 33. sz.
(Helm-ház.)

Van szerencsénk a nagyérdemű
közönségnek becses tudomására
adni, miszerint

üzletünket

a jelen kor igényeinek megfelelően
berendeztük.

Elvállalunk épület, bútortasztal,
iroda és bolti berendezéseket a legdi-
szesebb és a legegyszerűbb kivitelben.

Vidéki megrendelések pontosan
és gyorsan eszközöltetnek.

Tisztelettel

943 Kenderesy és Paladics.

Az 1902. évi versenyző ipar és gazdasági kiállításon és az 1901. évi
magyar ipar és gazdasági kiállításon a nagy díszoklevéllel kitüntetve.

WEGENSTEIN C. L. és FIA

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI
ORGONA-ÉPÍTŐ MŰINTÉZET (villamos üzemre berend.)
TEMESVÁROTT.

Szállít kitűnő, leg-
újabb rendszer szerint
készített

pneumatikus orgonákat

bármily nagysá-
gban a legolcsóbb
árak mellett.

Javítások, átalakítá-
sok és hangolások át-
vétetnek, olcsón és ki-
tűnő szakértelemmel esz
közöltetnek. 361

Bővebbi leírásgoni-
tással és költségvetéssel
szivesen szolgálunk.

az 1896. évi kiállításon
A nagy millenniumi érem-
mel kitüntetve.

A legjobb

fedélcserép

Politzer Jonás

cserépgyárában kapható
Magyarcsanádon (Csanád m.)
Posta, távirta és vasutállomás.

Köhögés!

Aki
széri az egészségét, megátolja a
köhögést.
5245 közjegyzőileg hitelesített
bizonyítvány igazolja, hogy
feltétlen eredményes a

Kaiser-féle mell-karamella

(A három fenyővel.)
használat. Orvosilag ajánlva és meg-
vizsgálva köhögés, rekedtség
vagy katarus, elnyálkásodás,
erős dohányzás folytán beá-
lott hurut és gőrcsős köhögé-
sek ellen. 370

Csomagja 20 és 40 fillér, doboza 80 fillér.
Kapható: Gutori Földes Kelemen, Ha-
jós Árpád és Rozanyay Mátyás gyógy-
szertárban Aradon, Zombory János
és a „Szent Háromság” gyógyszerárá-
ban Uj-Szent-Annán, Szokoly Sándor
„Iris” gyógyszerárában Lippa, Krausz
Elemér gyógyszerárában Glogovátz
és Teffert Károly gyógyszerárában
Eleken.

Uj üzlet!

Szabott árak!

Uj üzlet!

Felhivom

a n. é. közönség b. figyelmét az ujonnan nyilt és modernül berendezett

„Kobrak” cipő-üzletem

kirakatainak megtekintésére, ahol a legelegánsabb és leg-
finomabb cipőkülönlegességek vannak kiállitva. — A ta-
vaszi ujdonságok **férfi-, uri- és gyermek-cipőkben**
már megérkeztek és nagy választékban raktáron vannak.

A t. c. vevőközönség kényelmére külön próbafülkét rendeztem, ahol a cipőpróbálás
kényelmesen végezhető. — Vidéki megrendeléseket a legnagyobb pontossággal szállitok.

Tisztelettel

967

Lányi Marcell

„Kobrak” cipőraktára.
Aczél Péter-u. 1.

Uj üzlet!

Szabott árak!

Uj üzlet!

APRÓ HIRDETÉSEK.

Gyárfelosztásnál

vásárolt vétel folytán kiárusítunk valódi len levélpapírost selyempapírral bélelt borítékkal, legdivatosabb alak és színekben 50%-al a beszerzési áron alul. Ingusz I. és fia könyvkiadóhivatala. 201

Szegények

valláskülönbség nélkül kapnak főzeléket csütörtökön déli órában hentesnél, a Simonyi-utcában. Előtagadok mindenféle élelmi cikket a szegények közt kiosztás végett. 51

Elárusítóknak

ajánlkozik virág, papír, játék, cukrázda vagy más üzletben szerény jó modoru leány. Cim a kiadóhivatalban.

Szatócs üzlet!

április 1-re kiadó Halász-utca 27. (most Tökölly Imre-utca 52.) Bővebbet Rosenblüh H. és Társa üzletben, Szabadság-tér. 1218

Modern utcai 4 szobás lakás

a város legszebb helyén, május hó elsejére, hirtelen elköltözés miatt kiadó. Bővebbet a kiadóban. 1231

Keresek

egy 200—300 holdas földbérletet azonnali átvételre, lakóházzal és kellő épületekkel. Ajánlatokat kérek „földbérlet” jellegével Muszka, Posterestante. 1242

Intelligens

özv. urinónél jó házi koszt kapható. Bővebbet Tökölly-tér 4. sz., ajtó 3.

Használt,

de jó karban levő íróasztalok megvételre kerestetnek. Cim a kiadóhivatalban.

Egy jó forgalmu szatócsüzlet

korcsmával eladó, esetleg hasznbérbe kiadó. Bővebbet Gáj, Csordautca 9—10. sz. 1252

Szőlő eladás!

Az apateleki határban, a mokrai hegyen egy jó karban levő, 2 kath. hold

termő szőlő

kolna és berendezéssel eladó. Bővebbet 1260

Lázár Gyulánál,
Ternova.

Téglamesteri állást

keres javakorabeli férfi, a ki már hasonló minőségben, 20 évi gyakorlattal bír, úgy körkemence, mint szabad kemencék kezelését tökéletesen érti akár cserép, akár téglából. Cim a kiadóban. 1247

Ügyes flatalember irodista,

esetleg leány, csakis jó írással és gyakorlattal mielőbbi belépésre kerestetnek; ajánlatok „F. K.” jelige alatt a kiadóhivatalba címzendők. 1226

Keresek

egy kezdő segédet vegyeskereskedésembe, ki románul is beszél. Brandeiss Henrik, Simánd. 1248

Veszek könyvtárakat

és hangjegyeket. Minden ujdonság raktáron. Antiquar könyvek. Könyvtárak berendezése. Nyomatványok elkészítése. Rongált dobozu levélpapírok kiárusítása. Égető apparátusok. Kölcsonkönyvtár. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése, Aradon. 212

Söracsarnok és kávéház átvétel.

Ujaradon

az uradalmi söracsarnokot és kávéházat

március 15-étől átveszem

és főgyekezetem lesz, hogy a közönséget a legjobban kiszolgáljam. Jó ételek és friss italokról gondoskodom. Havi kosztot jutányos áron adok házon kívül is. Kérem az igen tisztelt közönség nagybecsű pártfogását. — Tisztelettel

Riszterer Rezső,

bérle.

1241

MOLL-FÉLE
SEIDLITZ-POR

A MOLL A-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomorbajok, testi bántalmak, gyomorgörös és gyomorhév, rögzött székrekedés, máj bántalmak, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles hálszer, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 3 korona. — Hamisítások törvényileg fenytetnek.

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz Mollnak védjegyét és aláírását tünteti fel.

MOLL-FÉLE
SÓS-BORSZESZ

Moll-féle feliratu ónozzattal elzárva van. A Moll-féle sósborszesz nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, köszvény, csusz és a meghülés egyéb következményeinél legismertesebb népszer. — Egy ónozott eredeti üveg ára 1 kor. 90 fill.

csak akkor valódi ha

mindegyik üveg Moll A. védjegyet tünteti fel és „A

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyiszappan gyermek és felnőttek okszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1-80 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszékhely: Bács, I., Tschlauben 9. sz. 5941

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesítetnek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDÉS KELEMEN és HAJÓS ARPAD gyógyszerártaiban.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

= SZÉN SAV-MŰVEK =

ujjonnan berendezve kartelen kívül szállítanak azonnal bármily mennyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

Szén savat

a világhírű buziasfürdői szén savforrásokból szikvizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb ipari célokra.

Úszó nem tövesztendő mesterségesen előállított, kevésbé káros szén-savval.

Megbízható, szigorúan feltütemerotes kiszolgálás!

Buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek

1/4 és 1/2 literes üvegekben. 5001
Sóvíz, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.
Elsőrendű asztali víz. 2001
Felvilágosítással készségesen szolgál

Muschong-Buziásfürdői szén savművek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.
Szállítók: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban telefon 13. sz.
Ügyes helyi képviselők kerestetnek.

Szépirodalmi ujdonság!

Érdekes új kötet jelent meg az olvasóközönség kedvence írójától

Zöldi Márton-tól

„A Pápai gróf”

cimben.

Harminc pompás humorral megírt érdekfeszítő novella.

A finom kiállítású vasos könyv ÁRA 3 KORONA.

Zöldi Márton könyvét fiatal lányok is olvashatják, mert mentes a divattá vált pikáns irálytól.

Megrendelhető a kiadótól:

Gyöző Andor

könyvkereskedő
BUDAPEST, V., Vámsz-körút 40.,
vagy a helybeli könyvkereskedésekben.

324—1908. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróság 1907. V. 2265/9. számú végzése által Jakab Adolf vajdahunyadi lakos végrehajtató javára, Beck Alajos és neje aradi lakosok ellen 1062 kor. tőke és járulékal erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 881 koronára becsült férfi és női fehernemüekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon, Kápolna-utca 4. sz. alatt leendő eszközlésére 1908. március hó 23-ik napjának délután 4 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cikk 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1908. évi március hó 8. napján.

Györffy Arnold,
bíróági végrehajtó.

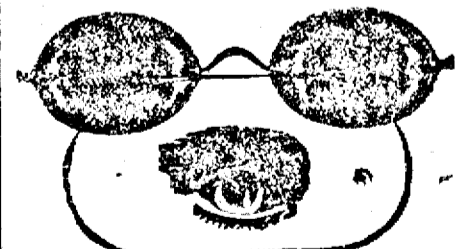
1254

Elsőrendű látszerész üzlet.

DIEK-SÁMU

Órák és látszerész

kerd. Székesy-tér és Weitzer János-utca sarkán

Elad és javít mindennemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb árakon. Raktáron tart mindennemű színházi látszerket a legkülönbözőbb kiállításban, legfinomabb lorgnettek, orrcsüptetők és szemüvegek arany ezüst, nickel és tekerécsécsé csont keretekben, legjobb üvegekkel.

Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben. 2420

Szemüvegek és orrcsüptetők orvosi rendellet szerint azonnal készíttetnek.